

Mackenzie Valley

Environmental Impact Review Board

MACKENZIE VALLEY NUWE NÁRE NÍ CHU ?ASÍ K'ÁÚNETA XA
?EGHÁLADA GHÀ NÁATÍ DËNE DEITTH'I SÍ BEGH?ARÉ ?EGHÁLADA

?ERITHL'ÍS ?ALE SÍ ?ATE ;
YEXAŁNÍ XA ?ASÍ BEK'ÁÚNHENETA

T'A'T'U ?ASÍ K'É ?EGHÁLADA XASÍ DEK'ÉRIHTL'ÍS

?ERÍHTL'ÍS GHÁR 1 ; T'AT'U SÚGHÁ HUNJDHËN XÁÁDÍ

1.1	?erihtl'ís Begħaq Xádī.....	1
1.2	Harelyu ?así ?elk'éch'á Nuwe Nēnek'é K'áuhēneta Ts'ı ?erihtl'ís Xalı	2
1.3	Mackenzie Valley Resource Management Yati Thea.....	3
1.4	Háyorla k'eyagħe Ts'ı Ní ké ?egħálada Xa Dene Deltth'í	3
1.5	Háyorla K'eyagħe Ts'ı Ní Chu Tu k'ē ?egħálada Xa Dene Deltth'í	4
1.6	Mackenzie Valley Ní chu Tu K'ē ?egħálada Xa Dene Deltth'í.....	4
1.7	Mackenzie Valley Nuwe Nēne Náré ?así k'áuhēneta Xa Dene Deltth'í	4
1.8	Harelyu ?así ?elk'éch'á K'áuhēneta Nuwe Nēne Náré Ní ?edu ?ane ?egħálada Xasí	4
1.9	EIA T'á k'ē ?egħálada Xasí Harelyu Dék'érihtl'ís	7

?ERIHTL'IS GHÁR 2 ; T'ATTHE HUNIDHER T'AT'U ?ASÍ ?ELK'ÉCH'Á K'ÁUHENTA XA

2.1	T'at'u Huniudhír	8
2.2	Háyorla Dene Náts'edé Xel Ní Ghá Náyahelti Xa.....	8
2.3	Yatí Thea Ghár ?erihtl'ís Dáhegħa Xa?a	8
2.4	?erihtl'ís Dáhegħa Sí Dánel?a Xa?a	9
2.5	Háyorla ?ats'én Náts'edé chu T'á Dene Deltth'í Hube Betl'as Xa?a sí Ní Ts'én K'óldé	9
2.6	Nuwe Nēne Náre Sí ?así Hutl'edh Betl'as Ts'édé Ch'á Tth'í Ní Ts'ı ?así Náts'élts'ı Betl'á Dene Dáhēlna.....	9
2.7	Díri T'at'u ?así Ké ?egħálada Ní K'áuhēneta	10
2.8	Harelyu Nuwe Nēne Náre ?así Netl' Xel Tth'í ?erihtl'ís Dáhegħa Xa?a.....	10
2.9	Náye Dene Beni Kízé ?egħálada Ledé Sí ?elk'íz Begħoqta Xa Dene Xel Yegħa Náiyehelti Xa	10

?ERIHTL'IS GHAR 3 ; NUWE NËNK'E NI K'ÁUHĒNETA XA

3.1	T'at'u Hunjdħen Táaadí	11
3.2	Dene Detth'í T'at'u Hube Tħas xaq? ?así Ké ?egħálada Xasí	11
3.3	T'at'u Dēnexél ?así Ké ?egħálada Sí ní k'áuhēneta	11
3.4	Ní K'é ?áat'l ?así K'áuhēneta Sí Dēnexél Nayahelti t'at'u ?egħálada xasí	12
3.5	Nuwe Nēne Náre ?así K'áuhēneta Sí Xasí T'at'u Huniudhír	12
3.6	Díri Sí Tl'ul Nanjt' Yagħi ?egħálada Xadé ?elk'úhret? q'hu l-ħadd	12
3.7	T'at'u Ghálada Sí Dene Yegħarítth'a ?alye Xa Betsl ?erihtl'ís K'ē ?egħálada Kue..... Nuwe Náre Ghálada Yek'áuneta ?así T'at'e Xa Hedí Sí (T'at'u Deħħi)	13
3.8	Ní k'ē ?áat'l ?así K'áuhēneta Nánetl Xa	14
3.9	T'ahħut'e - u ?así ?elk'éch'á Ghálada Hożu Besenéyati Xa	16
3.10	?erihtl'ís Begħáre ?egħálada Xa Chu T'a Łaq Ghálada Xa	16
3.11	T'á yek'ē ?egħálahena Tohħut'e Xáadi Sénūt'e Tħi ?erihtl'ís Nedhe Dághha Xa	17
3.12	Harelyu ?ást'én ?así Ghálada Xa Seherj'te Xá?a	17
3.13	Diri ?ela ?egħálahena Sí Yek'áuhēneta - u T'at'u Deneba Súgha Xasí.....	17
3.14	Għálada Ts'ı ?erihtl'ís Heħtsl ?uts ēl? dé Dene Tl'ayea Xá?a.....	18
3.15	Hayorla Haarelyu ?ásts'én Dēnexél Náiyahelti Xa	18
3.16	Harelyu ?ásts'én Yegħa Náiyahelti - u ?erihtl'ís Heħtsi Sí T'á ?así K'áuhēneta	19
3.17	Ní Ts'én K'aldhēr T'á Dahidħen.....	19

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ ÁUHENETA

?ERIHTŁ’ÍS GHÁR 4 ; NUWE NÁRE ?ASÍ K’ÁÚNETA

4.1	T’at’u Hunłdhér.....	21
4.2	Díri Dëne Dełtth’í Betł’as ?así k’áuneta Chu Tth’í T’at’u ?egħálada Xa.....	21
4.3	Harleyú T’á K’é ?egħálada Xasí Nuwe Nëne Náre Yek’áuheneta	21
4.4	Nuwe Nëne Náre ?así Ghálada T’at’u - Xáadí.....	21
4.5	Díri Sí Dëne Dełtth’í Betł’as Ní Ts’én K’álde Xél ?ela ?egħálahena Xá?a	22
4.6	T’á K’é ?egħálada - u, T’at’u Súħulnej K’ékere Nanet’l - u, Ní K’áuneta - u T’á Gha Náyatí Xasí	22
4.7	Nuwe Nëne Náre ?así k’áuneta T’óħut’e T’á Dáiyħedħen Senqħit’á xa	23
4.8	T’at’u Súħħa Hunłdhën Sí Xa ?eléts’édèl T’á ?ela ?egħálahena Ts’lħáne Suhulnej	23
4.9	Harelyu ?áts’én ?ela ?egħálahena T’á ?así Yek’áuhenetá - u Dëne Ts’ēhení Xa	23

?ERÍHTŁ’ÍS GHÁR 5; NOHÚT’E ?ASÍ K’É ?GHÁLADA TTH’Í YUNEDHE ?ASÍ ?EDU ?AJÁ ?ESÁT’U SÉNALNE XA

T’at’u ?egħálada Sí Nohút’e Dé Tth’í Yunedhe?así ?edu ?ane Sénalne Xa.....	24
--	----

?ÉRIHTŁ’ÍS GHÁR 6; ?ERIHTŁ”ÍS BEGHĀNĀRET’A

?ERIHTŁ’ÍS BEGHĀNĀRET’A.....	24
------------------------------	----

T’á Dëne ?ile Hunłdhën

Díri begħaré ?erihħlis sī té ?elth’í xaqqa ts’lħa ?erihħlis lat’e ?at’ile xat’u tth’í dëne ts’at’u tħalli chu t’at’u súghá ?así k’é ?egħálada sni xaqxa. Díri ?erihħlis sī t’at’u ?así k’é ?egħálada xasí bek’ōreja xalq, Yati Thea ghár tħalli ?erihħlis dāhegħha sī ?edu ?at’e Mackenzie Valley Resource Management Act (MVRMA) yatí thea sī ghár ?así k’é ?egħálada senūħu? q’as? ts’én ?elélt’e ?at’ile. MVRMA tħalli l-imarsh xalq dé bek’ēch’āadí xaqxa.

?ERIHTL'ÍS GHÁR 1 ; BEGHÀ XADÍ

1.1 ?erihtl'ís k'é Begħaq Xadí

Dırı sí reħla ɻegħálada 1980's ɋeku, t'á rasí ghajnejha Dene ts'ı̄ane Dene/ Begħarek'áze Comperhensive Land Claim Agreement - in - Principle huyley si Límárshí Heħts'ı̄ t'at'u yatí nif'ta dene ts'ı̄ ɻane dene xel ɻegħalahena ɋelts'ëniku kíze jadízí nene ts'ı̄ ní ts'én kaldhér tħiġi yunagħe ts'ı̄ ní ts'én k'áldhér nedhe t'au ɋela ɻegħalahena si Ní chu Tu harelyu rasí bet'á xat'ı̄ si nuwe nenekk' Jazíz Nene K'eyagħe ts'ı̄ ɻats'édí. ɋela ɻegħalahena si ɋelts'énikú kíz c o - ɋela rasí ɋelk'ech'á k'é ɻegħaladha dene delħħi bedághħaré rasí k'é ɻegħalada xasí Mackenzie Valley k'eyagħe. Dene Ts'ı̄ane Dene Ní - k'é ɻegħalada ɋela ɻegħalahena límárshí xal tħiġi tħiġi yunagħe ts'ı̄ ní ts'én k'áldhér nedhe harelyu ɻats'én ɋelk'ezzi dene huzi t'á xat'u deneba henħelħħi c o - dene k'óld ċiex ɻegħalahena xasí.

Dırí sí 1990, Dene Ts'ı̄ane Dene chu Begħarek'áze ta k'ára ldé dene henħelħħi si ɻile hunqidhēn t'á Dene Ts'ı̄ane Dene/Begħarek'áze Comperhensive Land Claim Agreement in - Principle huyley si ɻats'édí. Kú tħiġi ɋelgħeq-żaqże límárshí heħts'ı̄ hurek-kiu t'á jadízí NWT, t'á Dene Ts'ı̄ ɻane Dene chu Begħarek'áze ɋela ɻegħalahena si rasí ɋelk'ech'á ghajnejha tħiġi ɻegħalada xasí ɋelk'ech'á k'é ghall-imbieb xasí ɋelk'ech'á k'óld ċiex harelyu ɻats'én. Dene yunedhe náred ħel lat'u begħalada ɻat'e, dene c o - ɋela ɻegħalahena rasí ɋelk'ech'á k'é ghall-imbieb xasí ɋelk'ech'á k'óld ċiex deneba rasí seyariħt ɻats'édí.

?eyr tħagħi, 1992 ɋeku Gwichin Dene Ts'ı̄ane Dene Comprehensive Land Claim Agreement, tħiġi 1994 ɋeku Saħtu Dene Ts'ı̄ane Dene chu Begħarek'áze Comprehensive and Claim

Agreement, chu tħiġi 2005 Tħiġi k'á Ní xa Límárshí tħiġi Dene ?edets'én K'álde Xa Yatí Níja límárshí heħtsi ɻat'e, dene c o díri yatí theha si gháré begħálada xa.

Hayqoila K'eyagħe ts'én t'at'u ɻasí dene xel dzelħħi tħiġi sī c o ɋela ɻegħalahena ní ghajnejha náyáħelti si yunagħe ts'ı̄ ní ts'én k'áldhér nedhe begħaré ɻegħalada xa yati nedhe ɻalé hułdu. 1998 ɋeku, tħiġi Parliament Of Canada hulye sáṭi hedu t'á ɋelk'úret'á Mackenzie Valley Resource Management Yati Nedhe xal (MVRMA ɻeyi si Yati Nedhe). Té MVRMA díri si Mackenzie Valley k'eyagħe ɻats'édí.

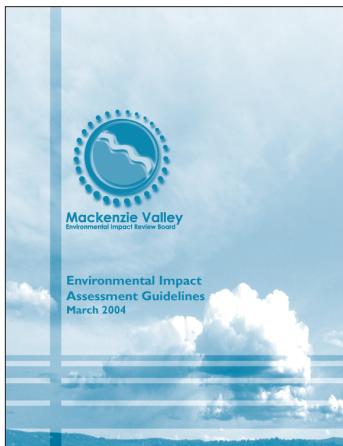
Yati Theha xal xat'u t'á ɻasí k'é ɋela ɻegħalahena dene xel dzelħħi Co - Dene Delħħi tħiġi Táiffha ɻegħalada xat'e. Harelyu ɻats'én deneba ɋela ɻegħalada si ɬayorla ts'ı̄ dene naħts'ı̄ ɻarat'ı̄ t'at'u Mackenzie Valley. Dırí si dene delħħi tħiġi harelyu ɬayorla nats'édé dēnixxel ɻasí ɋelk'ech'á ɋela ɻegħalahena si ní k'é ɻáat'ı̄ ɻegħalada si tħiġi tu ɻasí ɋelk'ereħ ħażi ɻats'édí. ?eriħt'l'ís k'é 1 .4 tó 1 .7

Dırí si k'é harelyu ɻasí dek' ċiex ɻeriħt'l'ís t'at'u dene delħħi tħiġi ɻasí k'é ɻegħalahena c o Dene Delħħi tħiġi Táiffha ɻegħalada ɻasí báád ɻegħalada xasí Mavkenzie Valley.

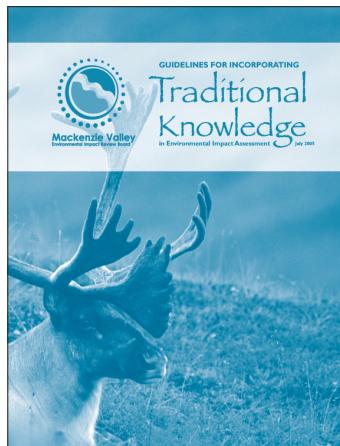
Dırí Yati Theha si, téxa Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board (Dene Delħħi) nuwe nene náre ɻasí k'áu ħeneta si EIA Mackenzie Valley Kéyagħe. EIA t'at'u ɻasí k'é ghall-imbieb xasí tħiġi ɻegħalada si ɻasí t'at'e nanet'ı̄, nuwe nene náre harelyu ɻasí yek'áu ħeneta t'qieq xasí tħiġi nanu ɬi henij de tħiġi xáline xaqq ɻat'e.

Dırí si Dene Delħħi harelyu ɻasí ɋelk'ech'á k'é ɻegħalada si deneba ?eriħt'l'ís dāhegħa si EI t'at'u ɻasí k'é ɻegħalahena si dene tħiġi hubexél tħiġi xat'e xa. Du ts'én, dene delħħi tħiġi hube tħiġi ɻegħalada xasí tagħżeq ɋelk'ech'á ?eriħt'l'ís dāhegħa ɻat'e.

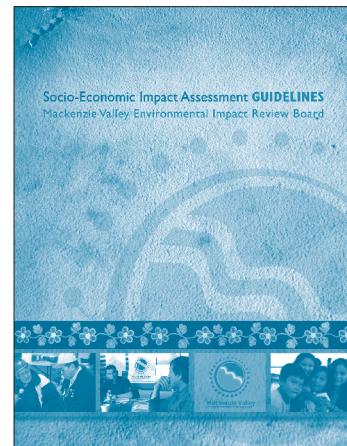
EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

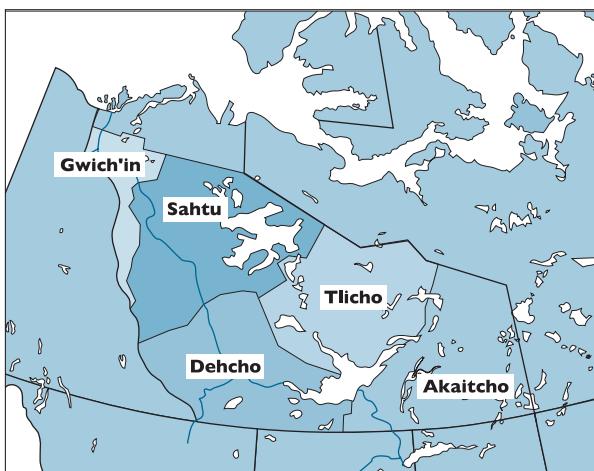
Nuve Nëne Náré Pasí Káúheneta
ts'j Perihllís Begháré ?eghálada
Xa ?erihl'ís Xél Yuníz Ts'j Pasí
K'oreja tth'í

Nuve Nëne Náré Pasí K'áúheneta

Nuve Nënök'e Pasí Besets'ídí
Xaqa Hozy Nats'éde Xa ní Báádí
Xá ?eghálada ?erihl'ís

Nírihtł'ís ; Háy়ৰ্য্যা dálq Mackenzie Valley Kéyaghe ts'én
Dírí nírihtł'ís harelyu háy়ৰ্য্যা dálq sí Mackenzie Valley
k'eyaghe buret'j, náye ní k'é rásat'j hílchu tth'í náye raļu
ní hets'édile, Tl'it nánjt'j yaghe ts'én yunedhe dexílk
yeghálahena xat'e.

Nuve Nëne Náré Pasí K'áuhenta Begháré ?eghálada
Ts'j ?erihl'ís Xalı harelyu pasí ?elk'éch'a k'é
?eghálada xasí téusu dek'érihtł'ís EIA chu tth'í
dénexél pasí k'é ?eghálada xadé dírí sí EIA xat'u pasí
k'áheneta ghár ?eghálada xasí ?at'e. T'á dénenxél

?eghálahena xasí sí ?erihl'ís xalı sí k'áiyaheltí dé
súghá hunıdhën pasí beneredí xa.

Dírí ?erihl'ís Xalı Xél ?ela ?eghálahena Yuníz Ts'j
pasí K'oreja tth'í Nuwe Nëne Náré Pasí k'áúheneta
sí yuníz ts'j pasí k'ódóhereleya sí dënë xél děltth'í
harelyu pasí ghá dënexél nayaheltí dé hunıdhën
Döne Deltth'íhubé tħ'as pasí k'é ?eghálada xasí tth'í
EIA. Yuníz ts'j pasí k'oreja t'á pasí k'óhereleya sí, chu
tth'í dëne t'á yexel ?eghádalana sí yuníz ts'j pasí
k'oreja hubexél henelth'í huts'k̤i EIA, tth'í pasí
k'áneta ts'j ?erihl'ís xalı sí net'j xa.

Dírí sí Jä Nuwe Nëne Náré Náts'ede ?edü
?ane?ánáadhér Begháré ?eihl'ís Xl̤i sí ts'j ?erihl'ís
xalı t'at' uDöne delth'í sí hubé dágħaré pasí k'é
?eghálada xasí nuwe nëne náré pasí ?edü?ánáadhér
t'at'u pasí k'é ?eghálada xasí bet'á t'at'u náts'ede sí
?edü ?ane toxá tth'í dëne ch'áníye bet'á hunıla toxá
ghá nánáadé. T'á lasí dëne pasí k'áúheneta pasí k'é
?egháhena sí bet'á nuwe nëne náré pasí ts'édé toxá
xat'ile dé dëne ch'áníye bet'á hunıla xa hunıdhën sí
dé ?erihl'ís xalı sí thela bek'áiyatí xa.

1.2 ?ERIHTL'ÍS DÁHEGHA SÍ HARELYU ?ASÍ DEK'ÉRIHTL'ÍS YEXAŁNÍ XA

Dírí sí T'at'u ?egháladaxa ?erihtl'ís xalı sí EIA begháré ?eghálada xasí (Yexałní xa) ?alı EIA begháré ?eghálada ?erihtl'ís xalı sí deżqáze nezü ?así k'é ?ehálada xa. t'at'u ?eghálada xa ?erihtl'ís xalı' sí té nezü net'ı dé hult'á lat'u ?eyí ghár ?así hułqá buréní ?at'e EIA begháré ?eghálada xa ?erihtl'ís xalı sí ?ats'édí. Dírí ?erihtl'ís Xalı ?así k'áúheneta yexałní xa, rarelyu ?así ?elk'éch'á t'á k'é ?eghálada xasí dek'érihtl'ís EIA begháré ?eghálada xalı sí ?ats'édí.

Nuve nënë naré ?así k'áúheneta sí rarelyu ?así k'é ?eghálada xasí náiyə ?así EIA ?erihtl'ís xalı deżqáze nezü t'at'u ?eghálada xasí dek'érihtl'ís ?at'e. ?eyí ?qáze, t'at'u ?erihtl'ís xalı hult'á lat'u bek'é ?así hułqá hurení tth'í t'at'u ?así k'áúheneta ghár, ?at'e. Dírí Dène Delth'í ?así ?elk'éch'á t'at'u beghálada xasí díni be t'as xaq xat'e nuwe nënë náré ?así k'áúheneta tth'í nuwe nëne náré ?así ?edü ?ane tésu báadí senýút'á hulı nánet'ı xaq t'á k'é ?eghálahena xasí, ?así ?elk'éch'á ląq ?at'e, chu tth'í ?así ląq huts'élkér sí ghár ?así ?elk'éch'á k'é ?eghálahena xat'u t'á EIA yeghálahena sí MVRMA xatü hunlıdhën sí beghálada xaq ?at'e.

Nílt's'ıcho Zae k'é 2004 ts'ı ?erihtl'ís hehełts'ı sí EIA t'at'u ?así ?elk'éch'á k'é ?eghálada sí ?elét'é ?at'ıle du t'at'u ?así k'é ?eghálada xasí Mackenzie Valley Resource Management Yatí The'a ?eyile tth'í ?elaghe du ?erihtl'ís xalı díri sí Review Board Rules of Procedure hułyə sí ?ats'édí. T'at'u begháré ?eghálada ?erihtl'ís sí MVRMA chu tth'í rarelyu ?así ?edü ?analne

chu xa t'á xat'u ?así tł'á dëne dełtth'ı hube tł'ás ?erihtl'ís xalı sí ?edü ?analne xa Nílt's'ıcho Zae 2004 EIA ?erihtl'ís begháré ?eghálada xasí ?at'e.

Dírí sí ?erhtl'ís huts'élk'ı déxa MVRMA k'áaní tth'á ch'óile ts'ı ?erhtl'ís hehełts'ı sí thela ?at'e t'á lasí ?erihtl'ís hurełk'ı hurekér dé sátsan bení hulı t'á ba niłyę xa duwelé díri sí Dene Delth'í Review Board's hulye website tth'ı mveirb.nt.ca t'á thela "T'á ?erihtl'ís K'áaní Kué."

1.3 Mackenzie Valley Resource Management Yatí The'a

T'at'u dirı Mackenzie Valley Rsource Managment Yatí The'a sí ?eyér kú ts'ı 1998. Dírí yati the'a sí ?edü ?anałya hełé ?at'e 2005 rarelyu du t'at'u ?así k'é ?eghálada sí ní xa limarshí - xalı tth'í ?edéghä k'áldé t'at'u súghá hunlıdhën sí tth'ı Mackenzie Valley k'éyaghe. Yatí The'a sí rarelyu ?ats'én dëneba t'at'u ?así ?elk'éch'á k'é ?eghálada xa dëne dełtth'ı c o dene dełtth'ı k'ahałthér sí ?at'e. C o K'ahalhér tł'as ?así k'é ?eghálada yek'éherełtth'ı sí ní - hiłchu sí rarelyu ts'ı dëne dełtth'ı sí yek'é ?eghálahena t'ánize dëne hudzí dëne xél henełtth'ı xa, tth'í jądızí nëne ts'ı ní ts'én k'áldhér chu yunaghe ts'ı ní ts'én k'áldhér nedhe ?eí tth'ı taníze dëne hudzí yek'é herełtth'ı xa. T'á Board k'é dełtth'ı sí t'á hube tł'as ?elaghe dëne hudzí betł'as ?así ghá nayahełtí xadé. T'á k'áldhér Nedhe sí Indian chu Nothern Affairs Canada sí dëne dełtth'ı ts'ı dëne hudzí betł'as náatí t'ánełt'é dëne hudzí gháré ?ałlı ?at'e. Dírí Tł'ıcho Ní Ts'én K'áldhér hube dágħáré nak'é dëne hudzí betł'as ?eghálada xa Wek'éézhí ní chu tu ?así k'é ?eghálada xasí dëne dełtth'ı ?ast'édí.

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

Harelyu dene hudzí sí t'at'u rela reghálahena xasí c o - dene dełtth'í táł?ą reghálada k'ahalhér ?ate.reyí Yati The?a t'at'u ?así ?ełk'éch'á k'é reghálada xasí ní k'é ?áat'ı - ?así k'é suhúlne xa, Ní chu tu t'at'u yati nedhe yhe?a gháré xaq, harelyu ?así nánet'ı xa, nuwe nène náré ?así k'áuheneta, tth'í nuwe nënë náré ?así ?edü ?ane dënegrä ts'édhír toxa t'a bek'áuheneta xat'é. Dírí Yati The?a harelyu ?así k'é reghálada xasí t'a bet'sén xalı - u nuwe nène náré ?así xáadí xaq tth'í nánet'ı xa.

K'áání tháá ch'óile yatí the?a sí ?edü ?ána?ya Mackenzie Valley Resource Management Yati The?a ?ahełdhén dírí Tł'ichó Yati Néh?ąa sí xat'e Wek'eezhíí xáýa?le ní k'é ?áat'ı bet'áat'ı ?así k'é reghálada xasí dene dełtth'í. Dírí Tł'ich'ó Ní ts'én k'áldhér harelyu ?así hube nënë - náré ní t'áat'ı díní xáré yeghą k'áldé háyorla nats'édé Tł'ich'ó hube nënök'é.

Decho hube nënök'é ?así k'é reghálada xadé dene rela reghálahena sí ?erihtł'ís heghą t'a reghálada Decho hube nënök'é ?anáré reghálada xadé, t'at'u ?áiyila sí Decho First Nations Interim Measures Yatí Néh?ąa sí gháré xat'u ?así k'é reghálada xasí xa.

Ku 'th'í Gwichin Chu Sahtu hube náré ní ghą nayahełt'í ghár harelyu ?así ?ełk'éch'á reghálahena t'a betł'as náati - u dñí yexáalní dene seyaherełtí t'a hayorla náts'ede sí bets'én xalı t'ok'é ní bet'áat'ı xa suhúlne xadé. T'a yek'e herełtth'í sí bedá ghár xat'u ?así nedhe dírí sí tú chu tu t'at'u yat the?a ghár rela ?así ?ełk'éch'á ghálada xa ní táat'ı dé ?erihtł'ís

deneba ?alé, ?erihtł'ís deneba dáhegha dé hułdu harelyu hé henłdhén dé xat'ı ?así xa ?ełk'úmułt'á xá?a nuwe nène náré tu chu ní t'áat'ı dé.xa.

1.4 Hayorla Náré Ní T'áat'ı Xa T'at'u ?así K'é ?eghálada Xasí Dene Dełtth'í

Dírí sí Gwich'in chu Sahtu ní t'áat'ı t'at'u ?así k'é reghálada xasí dene dełtth'í yeghą k'áldé harelyu ?así t'at'u beghálada xasí tth'í t'a ?ahenłdhén sí ní t'áat'ı beghálada xasí háyorla k'eyaghe ts'én nats'édé sí xat'e. Hé hunłdhén dé ?así k'é?eghálada xasí t'ok'é ní hiłchu, tu tth'í ?eyile ?así ?ełk'eretfél t'a bet'á xat'ı sí háyorla nats'édé sí xat'e. Ní chu Tu dene dełtth'í sí hube tł'as xaq sí tth'í háyorla ní t'áat'ı bek'é reghálada deneba ?erihtł'ís ?alé dé, ní chu tu t'áat'ı xa ?erihtł'ís ?alé xaq.

1.5 Háyorla K'eyaghe Ní chu Tu T'áat'ı Xa Dene Dełtth'í

Dírí MVRMA t'at'u reghálada xasí ts'ipane Mackenzie Valley Ní chu Tu xa Dene Dełtth'í sí chu tth'í háyorla k'eyaghe ní k'é reghálada xa tth'í tu xat'ı ?así k'é reghálada xasí dene dełtth'í xat'e.

- Gwich'in Ní chu Tu Xa Dene Dełtth'í Sí Yati The?a Ghár ?así k'é ?eghálada.
- Sahtu Ní chu Tú Xa Dene Dełtth'í Sí Yatí The?a Ghár ?así k'é ?eghálada.
- Wee'eezhíí Ní chu Tú Xa Dene Dełtth'í Sí Yati The?a Ghár ?así K'é ?eghálada

Ní chu tu xa reghálada sí dene dełtth'í sí natthe ?así nanet'ı xat'e t'at'u reghálada xasí ?así k'áuheneta ghár xat'le dé dírí Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board hulye sí ?así k'áuheneta (nuwe nène náré ?así k'áuheneta). Dírí sí xa?ya dé nuwe nène náré ?así ts'édé ch'a ?así k'áuhenenta nohút'e de, ?eyí sí ní chu tu xa

zegħálada dene deltth'í sí hube tħ'as xaqqa t'at'u rasí k'ē zegħálada xasí ní k'ē záat' - u chu deneba zeriħtħ'is zaġle hę hunidħen dé rasí k'ē zegħálada resa t'ile. zeriħtħ'is deneba zaġle sí ní k'ē záat' rasí k'ē zegħálada xasí xat'u t'á yatí ghár zegħálada sí zat'e.

Hayorila k'eyagħe deżżeże dánech'á dalqá sí záts' ēn dene yek'ē hereħtħ'í sí rasí k'ē zegħálada xa Mackenzie Valley Ní chu Tu Board hulye dene yek'ē hereħtħ'í hubetħ'as xáxa, hayorila k'eyagħe Ní chu tu dene yek'ēherelħtħ'í rasí k'ē zegħálada xa dirí sí Mackenzie Valley ní chu tu xa Regional Panel hulye. Háyorila nats' ēdé sí t'á dene yek'ē hereħtħ'í sí bedághar rasí k'ē zegħálada zat'e t'at'u ní chu tu t'ok'ē bet'āat'í xadé t'ók'e rasí relk'ech'á k'áúnheneta xasí hayorila dene nadé sí hurekķere xáxa.

1.6 Mackenzie Valley Nu chu Tu Xa Dene Deltth'í

Háyorila k'eyagħe ts' ēn t'agħe relk'ech'á ní chu tu rasí k'ē zegħálada sí dene deltth'í, tħ'í dēnlexel rela zegħalahaena sí ní bets' idil le ts' l-xaqqa sī zat'e, tħ'í Mackenzie Valley hube xél Ní chu tu xa zegħálada dene deltth'í sí xat'e zat'e. Diri MVLWB sí bets' ēn xal rasí natthe nānet' l-xasí, tħ'í deneba zeriħtħ'is zaġle sí chu ní k'ē záat' t'at'u yegħalahaena xasí.

- T'ók'e nuwe nene k'ē zegħálada xasí t'á ní naħts' īle sí rasí káúnhenata xa..
- T'ók'e nuwe nene k'ē zegħálada xasí hul' nok'ē deżżeże begħalada xaqqa dene zeyrle ts' l-háyorila dene henħelħtħ'í betħ'as ní chu tu xa ghálada sí huherkķer.
- T'ók'e nuwe nene zanaré Mackenzie Valley zaqqa zeyrle ts' ēn rasí k'áúnheneta xadé

Mackenzie Valley Ní chu Tu t'á dene yek'ē herelħtħ'í sí harelyu rasí k'ē rela zegħalahaena

hayorila t'á deneba - henelħtħ'í sí tħ'í Gwixx'ín, Saħtu tħ'í Wek'eeħħi Ní chu tu xa rasí k'ē zegħálada xa dene henelħtħ'í - hube tħ'as t'at'u ní chu tu t'āat' l-dirí sí Mackenzie Valley k'eyagħe.

1.7 Mackenzie Valley Nuwe Nene Náré Rasí k'áúnheneta Xa Dene Deltth'í

T'á dirí Ní chu Tu xa dene deltth'í, tħ'í ní ts' ēn k'aldhér ts' ādeżże Chu tħ'í dene ts' l-pane dene xat' īle dé jadizzi nene ts' l-ni - ts' ēn k'aldhér zārad - u nuwe náré zegħálada harelyu rasí zedu zane t'á rasí ts' ēdē toxu nuwe nēnēk' ē záat' l-sí harelyu záts' ēn dene yegħha nanáadé, xat'era rasí k'ē zegħálada xadé Mackenzie Valley Environment Impact Review Board hulye sí hube tħ'as harelyu rasí k'áúnheneta xa huerekķer toxu zat'e.

Dirí Dene Deltth'í hube tħ'as xaqqa msu k'oldé zat'e t'at'u rasí k'ē zegħálada xasí nuwe nene náré rasí k'áúnheneta. Dat' l-rasí k'ē zegħálada dé t'á dene xat' u dini gháré "dene ts' ālt' l-t'á zat'e"

1.8 Harelyu rasí nānet' l-Nuwe Nene Náré Rasí K'áúnheneta T'at'u Zegħálada

Dirí si nuwe náré t'qħut' ēxa yek'áúnheneta t'at'u suhūlne xa (EIA) rasí relk'ech'á k'ē zegħálada sí té báadi tasí ts' ēdhir ch'á ní zedu xasí tħ'í nanużżi henħidħen dé tħ'í xálne xaqqa zat'e. T'exaq zalu zeyi zaqqa bek' ē għalada xadé harelyu háyorila k'eyagħe ts' ēn dene ts' l-zane dene chu tħ'í harelyu dene yegħaritħha zaqqa xaqqa. Zeriħtħ'is deneba zaġle xaqqa tħ'ile, xat' īle dé ní k'ē záat' l-sí t'at'u rasí k'ē zegħálada xasí EIA rasí k'áúnheneta sí nát' ē huļdu tħ'í zesat' īle hunidħen dé t'at'u ní k'ē zegħálada xasí bet'a rasí ts' ēdē zaġle hunidħen huļdu nuwe nene náré rasí relk'ech'á k'ē zegħálada sí harelyu záts' l-dene yegħha nanáadé zat'e.

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

Nuwe nëne ghálada t'a ?edü sí K'áúneta -
?así k'é ?eghálada xadé, hunlıdhën tó xat'ile dé,
bet'á nuwe nëne náré ?así ?edü ?ane toxा.

Mackenzie Valley, tth'í nuwe nëne náré harelyü
báadí sí ní, chu tu, bet'á tséji niłts'ı, chu tth'í
nuwe náré ?así bet'á dëne dána sí ?ats'édí,
Harelyü ts'én dëne nadé sí háyorla k'eyaghe
ts'én.

Nuwe nëne náré tsétthile ?edü ?ane bet'á
?así ts'édé - T'at'u ní k'é ?eghálada t'a ?exa-u
dek'éyü beghálada súghá hunlıdhën bet'á ?así
bet'óre:a ts'édhir dé hunlıdhën t'a nuwe
nënek'é.

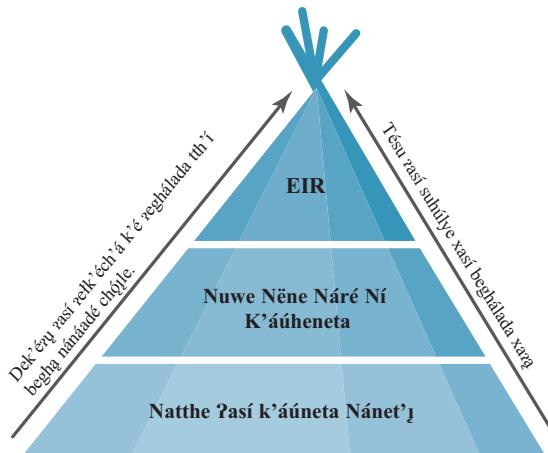
Harelyü ?ats'ı dëne yegħaq nanááde ts'étth'ile
- Háyorla harelyü ?ats'én nuwe nëne k'e
?eghálada sí dëne yegħaq nanlıdé sí ?esat'ile
ts'etth'í begħálada xa. Benoñi; T'at'u ?así
“ts'etth'íple”, “Dëne Nanááde” chu “xane
toxa” harelyü ?así ghä dënlexel xalni sí
dek'érihtl'ís ?at'e Dëne Dełtth'í ?así k'áuhēneta
sí ?así ghä k'órusha hunlıdhën ?erihtl'ís Xalı k'é
dek'érihtl'ís ?at'e t'at'u dek'érihtl'ís sí “Tasí
t'at'u bek'é ?egħálada sí ?así ?erihtl'ís k'é
sölagħe dek'érihtl'ís sí dírī ye MVRMA.” Dírī
?erihtl'ís sí huts'él? dé dëneba niłlye ?esat'ile
mveirb.nt.ca.

**T'at'u ?egħálada Xadí (per s.115 Yati
The?a)**

115. T'at'u ?así k'é ?egħálada xasí ?ahenlıdhën
t'a k'é ghálada sí té t'ániltħáá begħá xaqxa? xasí

?eyér nunlıdhér tthe begħaq noħút'e toxā tħħí té
t'at'u súghádeneba begħálada xa t'at'u
?egħálada hunedí sí xat'e

- (a) Nuwe nëne náré ní tħaat'lı sí tesú báadı xaqxa
tok'é ?egħálada xasí bet'á ts'ētħile ní
ts'ēdhäre huts'ħlep t'a k'é ?egħáhena sí
?ats'édı;
- (b) Nuwe nëne náré dëne nárədé sí, dëne
ch'ánīye, tħħi ní ts'ı ?así nats'ēlts'ı bet'á
dëne danq dēnetħi - nezū xat'u harelyü
háyorla ?ats'én Mackenzie Valley; tħħi
- (c) T'a deżżej bet'óre:a sí harelyü ?así ts'édé
ch'á té bek'áaní dēnetħi - nezū tħħi t'at'u
nats'edé sí dëne ts'ı?ane dëne ja Canada
k'eyagħe ?eriħt'l'ís k'é 35 dírī sí Constitution
Act , 1982 harelyü nuwe nëne ?anáré
Mackenzie Valley k'eyagħe ?ats'édí ?at'e.

Tat'u huħta 1; EIA - Tagħe zekk'éch'á ?así k'é ?egħálada

Díri sí t'ághe ?así ?elk'éch'á t'at'u tasí k'é ?eghálada EIA;

- . Natthe ní nánet'ı xa?aq
- . Nuwe nëne náré ?así k'áúheneta
- . Nuwe nëne náré t'á bek'áúheneta nanet'ı (EIR)

Nuwe nëne náré nanet'ı xa t'at'u ní t'áat'ı xa hunıdhén sí sehle xa ?así kàúneta. T'at'u ní t'áat'ı xa hunıdhén séhil'e xa ?eyér náre xa tth'ı bet'áati xa ?así ?elk'éch'á k'é ?eghálahena hułdu tth'ı yek'áúheneta xa?aq, t'exa ?alı ?eyı ?ápáz bek'é ghálada ?eldu ?así t'at'e xa hehedí xat'uée nádhér xa xát'ile dé súgha hunıdhénle dé ?eyérle ts'én ní ?así ?edü ?ahlele sí herełdzá xa. Harelyu bek'óreja t'at'u díri ghálada sí sugha nól'a de?áaze ?así bek'áúneta, Díri sí taurelyu - u ní ts'ı ?así kàúneta t'á yuherel'ı sí yenehełlı ní t'áhet'ı xa ?así ?elk'éch'á gha nánadé harelyu dëne yegħarítth'a ?alye xa.

Díri Mackenzie Valley chu Ní chu Tu xa ghálada dëne dzelth'ı sí chu tth'ı harelyu ?ats'én háyorla k'eyaghe bek'é ghálada ?eldu tth'ı ?así ?ek'éch'á k'áúneta xat'u t'áadí - u t'anáádhér sí Mackenzie valley suhúle xa.

Harelyu ts'én t'exa ?así ?elk'éch'á k'áúneta hułdu t'ok'e ní net'ı sí t'a hunıdhén-u t'a ?eyér náre ghálahena sí nahı't'e dé ?elk'étaghe dzrat'á huk'é begħálada ?at'e. Díri ?así ?elk'ech'á k'áúneta - u, begħálada tthe t'a yegħálahena t'a hunıdhén ghárre nuwe nëne náré ní tsédhir ch'á díri harelyu suhúlye xa?aq, ?así ?elk'éch'á k'áúneta sí harelyu ?ats'én dëne nadé sí yegħa náandé xa hunıdhén t'á, ?así k'é ghálada sí bet'á begħa ghä nánadé tóxa ?así t'at'e xa háadí xa?aq. Dat'ı ?así k'é ?egħálada sí la hunıdhére tthe "yek'áuheneta xa."

Dëne ts'ı?ane dëne, háyorla dánech'á dálqä - u, jadízí nëne k'ayagħe chu tth'ı ní ts'én k'aldhér nedhe, dëne delħħi t'a? jà nuwe nëne ts'ı harelyu ?así

?elk'éch'á té sugħha ts'én begħálada díri t'at'u yati theheħtsi ghárre t'at'u k'áúnetax. Ní t'áat'ı xa ?así ?elk'éch'á k'áúheneta ghár ?egħálada sí dēnlexel harelyu t'á ?así ?egħálada xasí dëne xél yeséyarlti xa?aq. ?así t'at'e xa hedí sí harelyu yati nałts'ı - u chutt'hı t'á bet'óreja k'áúhenenta dé hułdu, K'áaní hunıdhére ?así k'é ?egħálada xasí natthe net'ı ?ats'édí "yek'áuheneta xa." Harelyu ?así k'áúnetax sí yexálni ghár ?esat'ile dé, nuwe nëne náré bek'é ?egħálada xadé dëne herełtth'ı sí begħár ?egħalada xa yegħaq nayahelti - u suhúle xa.

Harelyu ?así ?elk'éch'á k'áúheneta d"é nuwe nëne náré - t'at'u ?así k'áúnetax sí ná k'é nedhe lat'u ?así - ?así t'á ?esat'ile dé nuwe nëne náré yegħaq nayahelti t'a suhúle xa - yek'el delħħi tħube tħas ?así k'é ?egħálada tó xat'ile dé ?así k'áúheneta xa xa?aq ?at'e nuwe nëne náré ?edü ?ane ch'á harelyu ?así bāadī t'exa - u ?así ?elk'éch'á bek'áúneta xa?aq ?así tséldħer dé duwe hunıdhén t'á dēnezel ?así seyarlti hułdu tth'ı bet'á huiħla ní bet'óreja ?at'e. Dëne yek'el herełtth'ı xél harelyu ?anáré bek'óreja ?así ?elk'éch'á káúnetax sí bet'óreja nedhe ?elħelħi ?así ghä nayahelti t'a yenaħħi tħalli xa?aq.

Díri dëne delħħi t'a?adli hułdu xa t'at'u ní t'áat'ı xa hunıdhén dé nuwe nëne náré ?egħálada xadé harelyu nánı?i ghár te xáalni tħi?i ?así bet'áat'ı chu tth'ı ?así tsédé toxu hunıdhén t'á te bāadī t'ä? ?edü ?así xalne xa?aq ?así ?ane to ?así t'á huniħla t'o ?eldu ?alya dé ?ek'udħene lat'u senġūt'á xa seýarlti xa?aq., díri dëne delħħi tħi?i ?así t'at'u bet'áat'ı sughħa hunıdhé għa náħħi t'ahedi sí ?at'e. Ní ts'én k'aldhér nedhe, t'at'u ?así sélne xasí nok' ē National Energy dëne delħħi, sí ?eriħtli?is nedhe ghálahena sí nuwe nëne náré t'at'u ?así ?elk'éch'á k'áúheneta sí díri (REA), t'at'u ní t'áat'ı xa hunıdhén séħħle begħárre ?eriħtli?is nedhe dëneba ?ale, tth'ı heq hunıdhén déxha dëbe ?eriħtli?is ?ale xa ?elkūret'á xaxxa ?at'e.

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

Ní nanet'j xa tohút'e sí xa - Dırı deneba
yek'áuneta xa tth'ı hé hunlıdhën dé tth'ı xálne
nuwe nène ghálada t'ą ?edü xasí t'á ?eghálada sí
bet'á ?así tsédhır toxax té ní báadı xaq t'a
hunlıdhën sí tth'ı dene xél ?así ghá nayahełti.

Nuwe nénék'é ?así k'é ?eghálada xasí t'á
?ek'é?u ?así ts'édé xa nánet'j xat'e - T'a ?así
suriłthén sí ?eghá lat'u yeghá yeghálahena nuwe
nène náré ?así tséudhır ch'á ?así t'á t'a hunila
dé t'exa xálne xaq.

Dırı dene délth'ı ?así k'áuneta snúnímu?á lajá dé chu / tth'ı dene ?así ghá namdé sí náiyé huba xáadı xaqale, dene yek'e herełth'ı sí t'ádi lasí beyatié ?plé hunlıdhën dé tó xat'ile dé hareluyu ?así ?elk'ech'á nuwe nène náré yek'áuheneta xa huherekér t'oxa.

Nuwe nène náré ?así k'áuheneta xasí taghe k'enedhe tth'ı nöhut'e ts'én hareluyu ?así ?elk'ech'a t'at'u yati xalı sí ?ela beghálada xat'e ?así hunla dé. Dırı ?así k'áuheneta xasí dene náhełtsí t'á ?eyérle ts'ı tthene ts'én deneba ?así ?eghálahena xa ją ?así t'áit'ı k'áuheneta xa. T'at'u dene nałtsı sí náiyé hudzí ghár hilchu xat'ile dé dene tséhení xa délth'ı ?ela ?eghálahena xa. hutsékere sí ?así k'áuneta xa dene délth'ı sí nok'e hubexél ?at'e.

T'at'u nuwe nène náré ?así ?elk'ech'á k'áuheneta sí ?así téusu nánet'ı - u hareluyu ?así de?ázze dene délth'ı hube t'as ?así t'á k'é ?ela yeghalahena xasí xat'u t'á ?así seyarılıtı, chu tth'ı t'á deneba ?así ?elk'ech'á k'áuheneta xa ?eghálahena sí dene xél henełth'ı nuwe nene náré tasí k'é ?eghalada t'a t'ohút'e sí yati thea ghár ní t'áat'ı - u t'at'e suhúle t'á beghalada xade.

1.9 T'a ?áts'edí EIA Dırı Yatı The?ę Gháré Beghálada Xa

Dırı sí EIA begháré ?eghálada ?eríhtł'ı dáhegha t'at'u th'at'in yati t'á dek'érhıtl'ı EIA t'at'u ?así ?elk'ech'á k'é ?eghálada xasí. Ku tth'ı yati nedhe xadé, ?eríhtł'ı's hutsé?ı dí t'á ts'én hutsékere Mackenzie Valley Resource Management Yati The?ę chu tth'ı Dene Deltth'ı begháré ?eghálada ?eríhtł'ı dáhegha sí yati nedhe thea ghár. Harelyu dırı ?eríhtł'ı sí hutsé?ı díixa thela ?ate deneba niłyé satsan bení hulı ye t'at'u hutsékere xasí website t'a mveurb.nt.ca “?eríhtł'ı K'áiyati Kue.”

MVRMA chu Yatı The?ę sí Ghár T'at'u ?eghálahdą Dų Ts'én

?así ?edü ?anałyta t'á dırı sí MVRMA t'at'u ?eghálada xasí ?edü tth'ı dene délth'ı hube t'as begháré ?eghalada sí yati thea, t'at'u ?así k'é ?eghalada dų ts'én t'ohut'e t'á? sá nedughe Zae k'é 2005 EIA ?eríhtł'ı begháré ?eghálada sí ta't'u ?edü ?anałyta t'a xat'e;

T'á Dene Yek'é ?eghálahena xasí - T'á
deneba ?eghálana xasí yeneríhtł'ı t'á bek'é
?eghalada xa xat'ile dé ?elághe dene hube t'as
?así k'é dını yeghá k'álde t'at'u ?así ghá suhúlne nuwe nene náré ?así ?elk'ech'á ?até báadı dé hútl'edhe ní tsédhır ch'á tth'ı yek'áuheneta ghár t'ohút'e bek'óreja xa.

Nuwe Nène Náré Ní K'é ?áat'ı YeK'áuheneta
- Dırı ?eghálada xasí hareluyu nuwe nene náré ?así k'áuheneta gháré dene yek'é herełth'ı t'at'u hube t'as ?así k'é ?eghálada t'oxa xat'e sí. 132 Yati Thea gháré xat'e.

Dëne Ts'lıane Dëne - Dëne ts'lıane dëne
 Gwich'in, tth'ı Sahtu Dëne Ts'lıane Dëne
 xat'ıle dé yeba ɻeghádalahena sí dëne tó
 Beghárek'áΔze jådızí nène ts'ı North Slave,
 South Slave chu Deh Cho háyorla k'éyaghe
 ts'én Mackenzie Valley ɻánare, t'á xadé dirí sí
 Tł'ichø Dëne Ts'lıane Dëne xat'u tth'ı Tł'ichø
 xarlıq ts'adeze Ní Ts'én k'áldhér.

Nuwe nène náré deɻágáze báadí xa

Yek'áúheneta - Kú tth'ı ɻasí bet'óreza sí ghä
 nánadé t'á ní,chu tu, bet'á dzéjı nlts'ı harelyü
 nuwe nène náré ɻasí dëne yet'óherekqá sí, t'oke
 ɻeghálada xasí húké tech'ádiye xat'ı ɬegháhıldé
 t'á ɻasí ní ts'ı hílchu bet'áat'ı xa, chu bet'á
 t'at'u ɻaté nats'ede lí tth'ı dëne ch'ániye nuwe
 nène náré ɻasí báadí xasí kú tth'ı dënezmuázé k'é
 k'é dálq sí besesúdı xaq ɻat'e.

Dënexél ta't'u ɻasí k'e ɻeghalada - Texa t'a
 bexél ɻılaghe dëne xat'ıle dé betł'a sı xaq
 nuwe nène náré ɻasí ɻelk'ech'á k'é ɻeghálada sí
 benerdí t'á bek'órejä xat'ıle dé tth'ı nuwe nène
 náré ghálada t'ı ɻedü xasí tth'ı nanułqı hení dé
 tth'ı xálne xaq ɻat'e t'á yek'e dełtth'ı dëne
 betł'ası xaq. Dënexél t'at'u ɻasí k'é ɻeghálada
 sí, té yenełqı yek'áuheneta gháre xat'ı hulı
 súgha nółha dé tth'ı nánet'ı xa, dirı sí Dëne
 Ts'lıane Dëne nnuwe nène náré ɻasí k'é
 ɻeghálada t'á ba hunıla huts'ıqle, chu tth'ı ní
 'ts'én k'áldhér tth'ı ní ts'én k'áldhér nedhe,
 harelyü xanáré ní xadí begháré ɻeghálada yati
 nedhe theza sí, té hozu bek'aúneta t'á ní hútun
 t'oke dëne nadé - u xat'ıle dé t'á k'áhdëne ní
 bet's'ı sí hilchu xaqáile t'ı bets'ı sí bedaghárile
 chu tth'ı bek'é ɻat'ı xáile.

Harelyü t'á ɻasí té ɻelélt'e lat'e t'á sní xáile
 xahút'ıle t'á "harelyü dëne t'á deɻágáze ba
 hunıla sní xáile" "t'á dëne ɻile dírí ɻeghálada
 xasí huheré ɻile sí" tth'ı "dëne ní k'áuheneta
 tth'ı ní nánet'ı" harelyü "dëne ɻela
 ɻeghálahena" ɻats'edí Begháré ɻasí k'é
 ɻeghálada Xasí sí ɻedü ɻanałya sí begħanáret'á
 ɻat'e.

?ERITHŁ”IS GHÁR 2 ; T’ATTHE NÍ K’É ?ÁÁT’I NÁNET”I

2.1 Begħa Xadí

Dırı sí t’ a ɻegħalada xasí ɻaurelyä sí k’ajjene 95 percent huk’é nuwe nēne náré ɻasí ɻela bek’áuheneta chu tħi’ jadízí nēne k’éyagħe Mackenzie Valley yegħaq nayahelti - u suħule xa chu tħi’ yek’áuheneta xa, té yeneħi - u yek’áuneta gháre xat’u t’ a ɻasí k’é ɻegħalada hunġħħer xa dene xel senūn pà dé ɻegħha begħalada xat’ e EIA.

Harelyú nuwe nēne náré ɻasí ɻelk’éch’á yek’áuheneta sí yet’ a t’ohħút’ e - u te xáalní - u ní bek’é ɻegħalada xadé ɻasí t’ a hunħla dé ɻedkūd nēne senálne xa chu tħi’ dene yegħaq nanáde ɻexa - u ní tsj̑adħer to dé t’ a ɻayéħi senālye xa ɻeku dené. Harelyú dırı ɻasí ɻelk’éch’á nuwe nēne náré yek’áuneta sí t’ohħút’ e - u ní bet’ aat’ i xalħi lek’ kudëne ní ts’ i ɻasí harelyú t’ así háad xi. Nuwe nēne náré ɻasí k’é ɻegħalada tsip̄ane ɻasí suhūlye déxa chu tħi’ bet’ a hunħla hunġħħen dé xa nanet’ i ɻat’ e, dirí sí t’ a yek’ ħerelthi’ i hubi tħas ɻasí k’é ɻegħalada sí ɻasí t’ at’ e xa hedu sí xat’ uée náadhär xa yexalnī xa.

Begħar ɻegħalada xa yati theha ní t’ aat’ i xadé ni chu tu xa ɻeriħtli’is heheletsi xaqqa dene yek’ ħerelthi’ begħar ɻegħalada xa ɻeriħtli’is chu nuwe nēne náré ɻasí k’áuneta ghár xaqqa tħi’ ɻasí bet’ oħra sá tu chu ní ts’ i ɻasí ɻelk’ ħerelħet t’ a bediñalti sí báadi xaqqa.

ɻasí t’ at’ e xa, t’ at’ u ní k’ e ɻáat’ i ɻegħalada xasí tħi’ tu xa ɻeriħtli’is deneba ɻalé xaqqa, diri t’ a dene deneba herelthi’ i sí dene hets’ ħenri xi ɻeriħtli’ is xalq dé harelyú yeheneħi huld qbet’ a deżżejjix hozu ɻela ɻegħalada xa. Nuwe nēne náré ɻeyi ɻaqże ɻasí k’áuneta hureħi dé tħi’ t’ ok’ e ɻegħalada xasí dene ɻasí suriħthi nedhe yenilħi t’ oxia, ní ts’ ēn k’ oldé xareħha sí tħi’ yati theha ghár ɻegħalaha sá tħi’

k’áldé ɻat’ e. Dene hereħtthi’ chu ɻaħoq ilha natséde chu tħi’ dene ɻek’ ħaġ- ħaġha ɻegħalaha sá chu dene t’ a k’ adóherelya ɻasí ghägħidher k’ad-dher k’ad-dene xel nayahelti ɻasí neheren ħarelyu ɻeħu húchu t’ a ɻasí ɻegħalada sá bek’ aúnetta t’ óħut’ e xahedu xa.

2.2 Hāyorla Harelyú Dene Xel Nayahelti Xa

T’ at’ u deneba ní bet’ oħra sá dırı ɻela ɻegħalaha sá jadízí nēne ɻanáre t’ ohħút’ e sá k’ áuhenet. Dırı ɻela ɻegħalaha sá denexél daxalni - u tħi’ dene yegħaq t’ adħidħiħen sá hulha xa Mackenzie Valley jadízí ní k’ éyagħe ɻaħoq ilha denexél xaqqa xa ɻasí k’ é ɻegħalada xadé, natthe ɻasí ɻedu to d’exa nánet’ i t’ at’ u súgħha xasí ts’ ēn senálne xa duwele, Deżżejjix hozu ɻegħalada - u k’ éwane ɻasí nezju huhereli t’ a ɻarelyú dene ɻasí ɻegħalada sá beneredi xa dene xel t’ a tħi’ t’ at’ u nuwe nēne k’ é ɻela ɻegħalada xasí ɻat’ e.

Natthe harelyú ɻasí náent’ i nuwe náre t’ ohħút’ e - u harelyú t’ a k’ é ɻegħalada sá xat’ i dene xel begħaq nayahelti t’ a ɻelx xalnī - u għarri ɻeħnħu hux xalu he sni - u ɻeriħtli’ is deneba ɻalé - u. Harelyú ɻats’ ēn ɻaħoq ilha dálq sá denexél náyaqtu t’ a t’ exa náts’ ede sá ɻelk’ ħaġ- ħaġha ɻasí k’ é ɻegħalada nuwe nēne náre ɻat’ ɻasí yek’ ħerelħa ja ɻi dırı ɻegħalada xasí ɻat’ ɻasí xáad - u t’ a ɻegħalada k’ é hutt ledhe ní nech’ āfle hulha harelyú dene t’ at’ a t’ yeneheren ħa ní ghägħi náyaħħi xaqqa. Dırı ɻasí k’ áuheneta sá begħar- ħarelyú ɻasí ɻegħalada yati theha xat’ e ɻaġ- ħarelyú xaqqa. Dene ɻasí ɻelk’ ħaġ- ħaġha ɻasí t’ at’ u ɻegħalada xasí - u ɻela ɻegħalaha sá t’ a tħalli ɻegħalada sá k’ áuhenet - u dene ts’ ēn ħen.

Háyoqri lha k’ éyagħe t’ at’ u ɻasí k’ é ɻegħalada xasí:

- Háyorla k’ éyagħe náati - u denexél nayahelti t’ a nuwe nēne náré dene yegħaq t’ adħidħiħen sá hulha xa
- Dırı ɻela ɻegħalada sá dū súgħanelt’ e gháye t’ ohħút’ e sá k’ áuhenet - u denexél nayahelti xa.

- Diri Ɂegħálada xasí háyorla dène xél nayahelti t'á rasí ɋelk'éch'á k'óherelya t'at'u suhúlye xa T'at'u t'á k'é Ɂegħálada sí begħa náat' - u yati naħts' t'á rasí k'aúħeneta sí yet'á yek'óðóherelya t'á xat'u nūħjt'á Ɂegħálada xasí heredēn t'á yet'óherethir

2.3 Ɂeriħt'l'ís Dánelha ɬahile Xaqqa Bet'á Ɂegħalada Xa

Ní k'é ɍáat'í Ní Nánet'í Begħaré Ɂegħálada Yati Theha xasí harelyu dek'eriħt'l'ís t'á ni 'tséñ k'áldhér yunagħe ts'í chu jadizí ts'í ni 'ts'én k'áldhér ts'í Yati Theha Theha ghár rasí k'é Ɂegħálada sí xat'u t'á harelyu rasí k'aúħeneta tħi' nanet'í té suhúlye xa. Nuwe nène náré rasí k'é Ɂegħálada xadé nok'é ɿlagħe Ɂeriħt'l'ís dāhegħa, huts' ħeġi dé tħi' Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile tħi' rasí ghajnej k'oldé hubi tħi' rasí k'ē ragħħálada xasí, diri Ɂegħálada xasí xahenjdhēn dé tħi' deneba Ɂeriħt'l'ís dāħegħa xaxxaq'le dé tħi' Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile xaxxaq'le harelyu tasí bek'aúħeneta noħħut'e ts'én.

Diri sí nok'é Begħaré Ɂegħálada Ɂeriħt'l'ís bedi t'at'u rasí k'é Ɂegħálada hulı ɬat'e dene rasí k'é Ɂegħálada xa ghóniha deħul iż-żebha bet'á rasí ts'ēldhér dé ɬesat' il-hunidhēn t'á rasí káuħeneta sí nun ɬat'ile bet'á tħi' hunila t'á ni k'é ɍáat'í xa. Begħaré Ɂegħálada yati theha sí dek'eriħt'l'ís ɬat'e yek'é hereħtħi' hubetħ as website mveiřb. nt. ca t'á “Bets'í Ɂeriħt'l'ís K'áaní Kuę.”

ɋelk'éch'á la k'é Ɂegħálada t'at'u ní t'áat'í xa hunidhēn dé nuwe nène bek'aúħenetalu rasí Ɂegħa lat'u begħálada xa hutséħħi t'á heħelha sí gháre suhúlye xa ní hubetħa t'á xat'u dek'eriħt'l'ís MVRMA Ɂeriħt'l'ís k'é 119 chu 124(b), ɋeyi t'á rasí k'é Ɂegħálada heq' hunidhēn dé to ɬa Ɂegeze Zaé 22, 1984 t'at'u dek'eriħt'l'ís Ɂeriħt'l'ís k'é 157 .1. t'at'u rasí k'é Ɂegħalada xasí diri sí setsie beyatié.

Setsie Beyatié - T'atthe deneba ɋelħħi t'á rasí k'é Ɂegħálada sí nuwe nare ɬedu náadhher harelyu rasí ɋelk'éch'á k'é Ɂegħálada sí xa Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile tħi' deneba Ɂeriħt'l'ís dāhega xat'ile dé hé sni t'á diri sí Ɂegeze Zaé 22, 1984 tħi xat'u xaħbi hele ɬat'e.

2.4 T'at'u Ɂeriħt'l'ís Dánelha ɬahile Sí Harelyu Rasí Dek'eriħt'l'ís Xaqqa

T'at'u rasí k'ē Ɂegħalada xa nuwe nène náré ɬedu náadhher rasí k'aúħeneta xadé Ɂeriħt'l'ís sí dánelha ɬahile hułdu harelyu rasí t'á Ɂegħálada xasí dek'eriħt'l'ís xaqqa ɬat'e chu tħi' dene yegħa nánipdē t'á hubexél ní t'áat'í si għa nayahelti dé súgha hunidhēn. ɬat'e. Ku tħi' i, xatera t'á betħ-as xaqqa sí k'oldé Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile sí té nez ɬu harelyu rasí dek'eriħt'l'ís hutséħħi. Tá Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile lési, t'at'u rasí k'é Ɂegħħalahena sí deq-żeże Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile xa hurekkere xat'ile dé Ɂeriħt'l'ís seriħu tħien nedhe yeħchu xat'ile ɋeyele - Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile xat'e. T'at'u rasí k'aúħneneta Ɂegħálada sí Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile sí xayáile dé tħi' k'ekkere seyele xa hurekkere xa.

T'at'u rasí k'é Ɂegħálada sí dek'eriħt'l'ís ɬat'e EIA Ɂeriħt'l'ís begħare dánelha ɬahile sí xat'u t'á hutséħħi.

2.5 Harelyu Dene Xáts'édí Hubexél Ɂegħálada Xasí, Dene Deħħħi Chu Háyorla ts'í Dene t'á Ɂela Ɂegħħalahena Xasí

Diri sí deneba Ɂeriħt'l'ís dánelha ɬahile sí noħħut'e dé, t'at'u betħ-as rasí Ɂegħálada tħesu háyorla náts' edé. T'ók' e Ɂegħálada xasí xa Ɂeriħt'l'ís dāħegħa sí

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

harelyu dene yek'eherełth'i t'a pasí k'auneta yegħár bet'a pasí yet'a huréltħir hułla toxu t'at'u pasí k'egħálada xasí ?erihħt'is dek'ēriħt'is. Harelyu bek'oreja xa haní ?erihħt'is dāhegħa yati naħtsi t'a ?erihħt'is dāl ye deneba ?erihħt'is nifye xatu pasí benered xat'u tħth'i dēnlexel pasí ?elk'ech'ā ghá nayahelti t'at'u tasí k'auneta xasí.

Dene xats'edí chu tħth'i harelyu dene xel' pasí ghá nayaheħti sí bet'oreja t'at'u ?egħálada xasí t'a pasí k'auneta chu dene yek'eherełth'i chu ni ts'én k'oldé. Díri si bet'oreja rat'e jadzíz nene nats'edé harelyu ?ats' i pasí d'ōherelkér ?ajja dé t'a k'aldé deħħtħi t'xat'erja deneba seheriðt xaqqa t'at'u pasí ?elk'ech'ā k'egħálada xasí chu tħth'i yek'aūħeneta għa náheda si bet'á deneba hunila ch'a pasí lqaq k'orejja rat'e bet'orera xat'e.

2.6 ?así Hútl'édhe ?edų ?áne Xahunidħen Sí D'ek'ē?u ?ane ?até Bek'áuħeneta

- Ní
- Tu
- Bet'á dzejj i niħtsi
- Nuwe nene nárre ?egħasodzelni nene
- ?así dzilchu bet'āat' ixa
- Yuníz ts' i pasí k'orejja chu nuwe nene nárre dene swéna náħedí xa

Dene ch'ánīye ts' i pasí ?ayuwé ?erihħt'is yízé dálja ts' i ta'tu pasí ?elk'ech'ā k'egħálahena xasí, dene t'a pasí k'aūħeneta sí, háyora lha ts' i harelyu dene ?ela pasí ?elk'ech'ā k'egħálahena sí pasí k'auneta, nuwe nene nárre ?egħálada xasí ?edų ?ane ch'a t'aadid t'anāadher sí harelyu net'i bet'á hunila ch'a pasí báadí rat'e, t'a ní t'āat" i ?egħálada sí pasí tsédhir de ?egħaq lat'u senálne xaqqa t'a yeħġi sí dinibets' ēn xal? ta't'u ní t'āat' i sí seħħile xa, t'at'u nuwe nene nárre ?egħálada xasí t'exa yati theha ghár xaqqa chu tħth'i ni

k'aūħeneta harelyu hunila ch'a pasí báadí xa.

2.7 T'at'u pasí k'egħálada “bek'orijáile t'a ts'etáí súyret'ē”

Ní k'egħiex náħet? i si pasí nánet? i t'at'u pasí ?egħálada xasí xat'e.

- Nuwe nene nárre ní ts'etħth'ile ts'edħir xa hunidħen.
- Nuwe nene nárre ?edų náħdher dene yegħaq nanááde Ní k'egħiex náħet? i si ?egħalada t'a ts'etħth'ile ts'edħir xa hunidħen, tħth'i t'a bet'oreja, T'at'u pasí begħalaha t'a bek'oreja sí ?edų ?ane ?anáadħer díri si “bek'orijáile t'a ts'etáí báadí xa. Dene burētħha ghárre náħet? i si té begħaq t'ahunidħen sí - dene tok'egħiex náħet? i si ?egħalada huniħħere sí - ní k'egħiex náħet? i t'at'u ?egħalaha xasí bet'á ?esat'u ní ?edų ?ane náħadher bet'á ts'etħth'ile pasí ts'edé xa hunidħen e.g. t'a ?aurelyha, t'anelħħá begħaq hu?aq sí t'a ts'edħir, harelyu ?ats' ēn tanel t'dech huk'egħiex ní ts'edħir deżżeże bet'á hunila toxu bek'orikjáile t'a ts'etáí súyret'ē xa.

2.8 Dene Buretħha T'a Ní Nanet?

T'at'u ?egħálada Xasí chu Yatí N alts' i Dek'ēriħt'is

T'at'u dene pasí k'aūħeneta sí tħesu t'ahenidħen t'a qiegħi nanádher sí t'at'u pasí k'egħálada t'it' u súgħa hunidħen xáadí xa xat'e.

Hę hunidħen dé, diri t'at'u yati naħtsi ?erihħt'is the heħtsi sí yek'aūħeneta xa t'a k'āra ldé betħlaye sí yek'egħiex bezzi náħħi xa. Ní xadid k'eyagħi harelyu pasí ?elk'ech'ā k'aūħenenta yati theha sí ghár ?erihħt'is jaħlé begħaq noħi? e dé diri t'a ní k'egħiex náħet? i pasí ?egħalada xa ?erihħt'is heħtsi thela. Diri dene yek'eherełħħi tħu tħth'i dene ts' i pasí k'aldħer nedhe harelyu ?ats' i ?ela ?egħalaha sí té yeneħi - u ghár xáħedi ixa.

2.9 ?eyérle Ts'ı Dëne T'ádáhenłdhën Sí Xa Hurełkäre

T'a nuwe nënek'é ?eyi ?ánare ?eghálahena sí yek'áúheneta sí t'óhút'e - u rarelyu ?así ?elk'ech'á ?atéé ?esat'ile búulxa xa ?at'e, bexáltu tthú dëne ?ela ?eghálahena sí hubexa jadízí nënek'é t'ók'e ní k'é ?aat'ı sí “ ?elth'ile t'a “ dëne ?alı ní ts'ı ?así k'orelyaq hútséłlı déxa t'at'u nuwe nënek'é ?así ?edu ?ane k'é ?eghálada xasí de?áaze ?así beneredí rarelyu xa suhułt'e xa nuní?aq húlı ?at'e. T'a ?ela ní ghálahena xasí t'a yati thehełqä - u t'ánaadhér sí xadí xa. Dëne “ k'áldé thethełqä μ ” ?alı dëneba súghá hunłdhënle sí t'a ?así ?elk'ech'á ní k'é ?aat'ı ghä náyaheltí kék'ere nadlı xat'e “dé?anę nónıłtsér.”

- T'a K'óldé Dëne Herełth'ı Hube Tł'as ?así K'e ?eghálada
- Tá k'áldé sí yati theza ghár ?así k'é ?eghálada ?at'e, dirí sí National Energy Board huły, ní ts'én k'áldhér tsádeze tó xat'ile dé ní ts'én k'áldhér yunaghe ts'ı hube tł'as xaqá sí t'at'u ?eghálada xa náye dëne háyorla dzélth'ı k'áladé tth'ı hubexél xaqá ?at'e
- Dirí sí Gwichin Tribal Council, Sahtu Secretariat Incorporated chu tth'ı Tł'cho Ní Ts'én K'áldhér
- Mackenzie Valley k'eyaghe ts'ı ní ts'én k'áldhér Jadízí nënek'é ní k'é ?aa't'ı ghálada xasí rarelyu dirí k'árałdé de?áaze ?así k'áúheneta t'ók'e ní k'é ?aghálada xasí ní begħaq náatä - u sí tésu bek'áaní -u ?at'e, dirí ?así k'áuneta t'a sí t'a bet'oreżä - u dëne t'a hútl'edhe yegħa nánłidé sí ?así t'áurełthır xa náyahelti yesareħti xa tth'ı yati nałts'ı ts'ı ?así k'áúheneta Ts'ı ?erihtl'is Dáhegħa Sí Hutséłlı ?at'e.

?ERIHTL'IS GHÁR 3 ; NUWE NËNEK'É ?ASÍ ?ELK'ECH'A K'AÚHENETA XASÍ

3.1 T'atthe

Harelyu ?ats'én ní k'é ?aat'ı ?así ?elk'ech'á k'áúheneta sí nok'é xat'u begħálada ?at'ile hulı ?at'e. Ku tth'ı, t'a xat'u xa herełdēn - u tth'ı yet'óherelthir xalu, xat'ı ?así k'áúheneta dënē rarelyu jadízí nënek'é de?áaze hożu suhūlne ?ajá dé xat'era dëne t'at'u nadé sí báalt'e lat'e ?así t'a hunila dé. Dirí sí Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board hulye sí hube dagħaré nuwe nënek'é ?aat'ı sí ?así ?elk'ech'á k'é ?eghálada xadé t'ók'e t'a náts'ede ?edu ?ane tth'ı bet'á ba hunila lat'e dexa dëneba ?así xáadí ?ate.

Dirí ?ela ?eghálada sí ?ate ?ela dëne yek'éherelth'ı sí jadízí nëne k'eyagħe Mackenzie Valley rarelyu nuwe nënek'é dëne nadé sí xa ?así k'áúheneta sí hube tł'as xaqá ?at'e.

Xat'u T'a - Nuwe náré hútl'edh ?así ?edu ?ane xat'ile 50 percent huk'é xane xáile bunłdhën ?at'e.

3.2 Dëne Dełtth'ı Hube Tł'as T'at'u ?así K'é ?egħálada

T'a Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board ?así k'é ?egħalada xasí tħħene ts'én lat'u ?así k'é ?egħálada xaqá sí dēnlexel ħenelth'ı dëne ts'ēheni t'a lasí xa co - management hulye sí ?así ?elk'ech'á k'é ?egħálada xasí ?at'e. Dirí dëne delħħi tħix-xaqqa ?egħadwalana sí rarelyu dëneba

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

?eríhtł'ís suríltthén chu tth'í t'á hutséłlı sí yek'é
?eghálahena ?at'e Dëne t'á ?así k'é ?eghádalana xa
néréltł'ís sí dëne deltth'í sí xa rarelyu ts'én t'at'u
nayaheltı xadé suhúlye sí díni yeghálahena ?at'e chu
tth'í nuwe nëne k'é ?aat'ı ?así k'é ?eghálada ?así
k'áuheneta xa natthe xat'ı ?así xa sehurjdhén.

T'a xa dëne deltth'í sí rarelyu yati theza ghár t'at'u
?así k'é ?eghálada xasí ?ela herełtth'í bedághár ?eldu
te dëne nezü ?áldhén xat'ü dënexél ?eghálahena
xat'e.

- T'at'u ?así k'é ?eghálada sí t'á lasí yexél henelth'í
xa ?esat'ile ?eríhtł'ís heghä yegha nayaheltı tth'í
t'á hunıdhén sí xahedí xa
- T'á lasí nuwe nëne k'é ?eghálada sí ?esta'u beba
?así ?elth'ile dé yegha nayaheltı xa dëne xél
nełtth'í xa ?esat'ile chu tth'í ?así gha huherełkäre
chu xa
- Dırı dëne yek'éherełtth'í sí rarelyu dëne
hurełtháá xat'u tth'í ?así beneredí ?at'e
- Dırı dëne yek'éherełtth'í sí t'at'u k'é ?eghálada
xadé yegħarítth'a ?alye xa?
- Dırı dëne yek'éherełtth'í sí ?así t'á ?esat'e dé
yegħa nayaheltı súhúlye xa (?así ?edü ?analye xadé
dëne seyareltı gháre xa) t'exa - u ?así xa
?elk'ech'a ?adí to déxa.

3.3 Harelyu ?ats'ı Dëne Deltth'í T'atu ?ela ?egħálahena Xa

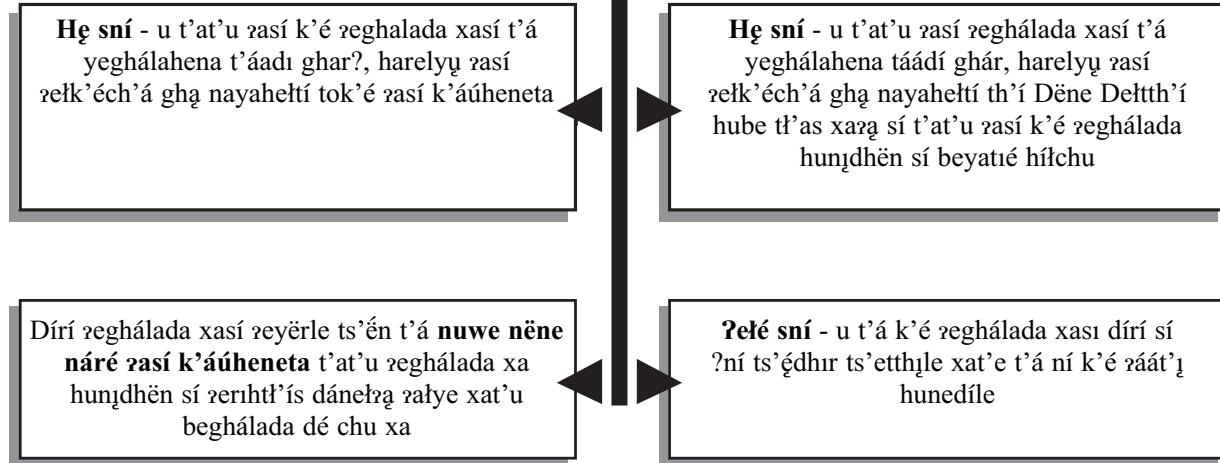
T'á dënexél rarelyu nuwe nëne náre ?así ?elk'ech'a
k'áuheneta. T'at'u ?así k'é ?egħálada xasí
dek'érihtł'ís

- **T'á dëne yek'é yegħálahena sí** - Rarelyu ?ats'én
dırı sí ní k'áuheneta, t'á dëne yegħálahena sí t'at'u
begħálada t'á dëne deltth'í hube t'l'as xaqqa? sí ní k'e
?aat'ı ?así k'é ?egħalada xasí xás?ı dé t'at'u
?egħálada t'á xat'ele hunıdhén dëne t'á hútl'edhe

ní k'é ?así ts'édé huts'ḥaqle t'á dek'é?u nuwe nëne
náré ?así bet'á hunila ch'á tésu báádí xa xat'e.
T'a dírí dëne ní k'é ?aat'ı ?así k'áuheneta sí
rarelyu ?así ?elk'ech'a k'é ?egħálahda t'á huħaq sí
nuwe nëne náré toħjt'e ?así ?edü ?ane tó ní
ts'édhír ch'á báádí xasí xat'e, dëne döhurełkär,
tth'í ttok'é nayaheltı sí dënexél t'á huħaq ghä sí
náatí sí büréłkär xaqqa t'á dënexél henelth'í xa
huts'ḥaqle ?at'e.

- **T'á dëne k'óldé xél deltth'í ?ela ?egħálahena** -
?así k'é ?egħálada xasí ní k'é ?aat'ı dëne ts'ehení
t'at'u súghá hunıdhén sí ní k'é ?aat'ı ?así
k'áuhenenta xasí, dëne döhurełkär, t'at'u ?así
?elk'ech'a k'é ?egħálada xasí, dírí ?ela ?egħálada sí
?etessu? dát'e t'á hunıdhén sí dëne xél yegħa xalnī
chu tth'í t'ádahenıdhén sí t'at'u begħálada xasí
súghà ?at'e sí selne xat'e, ní seneyatí ?at'e dëne
xél nayaheltı hubexél xaqqa.
- **Harelyu dënexél nayaheltı xa** - T'at'u ?ela
begħálada xa suhūlne sí ?así ?elk'ech'a ghä
nayaheltı xat'ele dé ?eríhtł'ís dahegħha rarelyu ?así
dek'érihtł'ís sí hube t'l'as ?egħáladasí dëne
deltth'í betħaqye xat'e.
- **K'áhalthir betł'as ?egħalada** - Nuwe nëne náré
?así k'áuheneta xa ?eríhtł'ís xalı t'á bet'ás náat'í
?alé ?esat'ile dé, rarelyu ?así ?elħuħu?chu t'á ?así
bek''áaní chu tth'í ?edü ?ane ch'á ?así ts'edé - u
nuwe nëne k'é ?así dëne yet'óherħaq sí nedhe
sesu?u? xat'e tesu? nánet'ı, ?eríhtł'ís dëneba ?alé
dé tth'í ní k'é ?aat'í dé ?así k'é ?egħálada xasí
?ats'édí.
- **Yunagħe Ts'ı Ní Ts'én K'áldhér Nedhe** - Dırı
sí Yunagħe Ts'ı Ní Ts'én K'áldhér Nedhe tth'í
Northen Affairs Canada.
- **Ní Ts'én K'áldhér K'áhalthir** - T'á lasí yunagħe
ts'ı ní ts'én k'áldhér nedhe tth'í ní ts'én k'áldhér
t'ok'e ts'én k'alezedhér ?egħálada xasí ?at'e
yunagħe ts'ı ní ts'én k'áldhér tó jadízí nëne ts'ı ní
ts'én k'áldhér yati theza gháré ?ats'édí ?at'e.

Dlıghe ɻasí ɻełk'éch'á k'é ɻegħálada xasí ts'ɻpane
Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board
hułye sí ɻat'e

T'at'u Huľta 2; Dëne Delħħi Hube Tħla Xaqqa Sí T'at'u ɻegħálada ɻedu ɻanalne Toxa

- **ɻeyrle Ts'ı K'áħalħthír** - Dírī sí tħha hube tħla ɻegħálada ɻat'e National Energy Board hułyé sí. T'á National Energy Board din ħabib tħha ɻasí ɻełk'éch'á k'é ɻegħálada xasí t'at'u hunqħħen sí xat'u xaqqa tħha k'áħalħthir chu tħha ní ts'én k'oldé t'á dírī tħels tħha għuslina k'é ɻegħálada xat'e.

3.4 T'at'u Begħálada Xa Nuwe Nēnē Náré ɻasí K'áuheneta

Ní k'é ɻáat'lı sí ní benáat'lı ɻagħel hul ɻeħebħi tħallix. Xat'ile, xat'erha, dírī dene yek' ħereħtħi nuwe nēnē náré ɻasí k'é k'áuheneta t'at'u súgha hunqħħen sí tāadí t'á ní ɻaureħya, t'aħid dàdhe tē t'at' tok'é ɻela ɻegħālahena xasí xat'e.

Nuwe nēnē náré ní k'áuheneta sí t'at'u begħálada xasíxat'e;

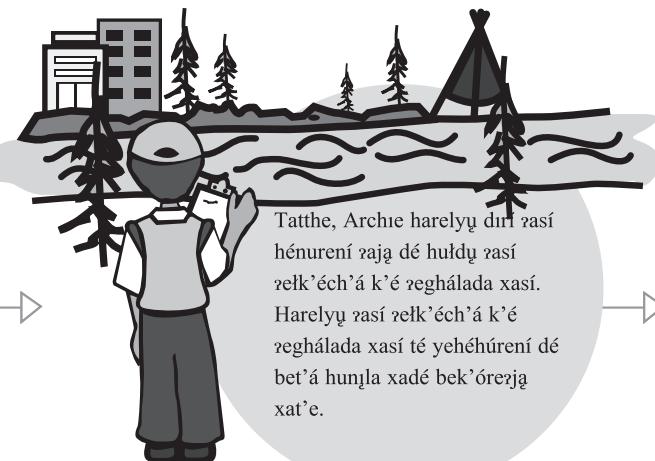
- ɻeriħtli is dāneħha ɻahile sí tħha t'á ní k'áuheneta ts'ı ɻeriħtli is xalxi sí ta" yek' ħegħalana sí ník' ħáat'lı ní nánet'lı (nuwe nene náré ɻasí k'áuheneta)
- Nuwe nare náré t'a ɻedu ɻane xasí tok'é ɻasí ɻełk'éch'á k'é ɻegħálada (ní k' ħáat'lı nánet'lı)
- T'á ní k' ħáat'lı ɻegħālahena xasí harellyu ɻasí ɻeklēch'á huļla sí ɻeriħtli is k' ħa dek' ħerriħtli is (T'at'u t'á Begħálada xasí tħha t'á Dene ní k'áuheneta ts'ı ɻeriħtli xalxi)
- Harellyu ɻasí ghäġ d'ohħurekķere (Yati Náheħts'ı Hutsħeħi)
- Ní k' ħáat'lı sí tséddiħi ts'etħiġ tħallix de tħha dene yets' ħenxi xa hurekķer, harellyu ɻela ɻegħālahena dé háyora lha chu ní ts'én k'aldhher t'á dene xat'lı ɻasí k'ōħreħlyha sí. (t'á ɻasí k'áuheneta tħha nayahefti xa)
- T'at'u ɻasí begħalada xasí sí ɻasí ɻedu ɻanalne tħha nwe nēnē náré ɻasí xáadí (dene seyaherefti xa)

Archie Ɂedłánet'é. Nuwe náré náré ɻasí k'áúheneta xasí dënexél Ɂegħálana sí harelyu ɻasí k'é Ɂegħálada kujé MVEIRB. Harelyu ɻasí ghä döhrełkçere sí díří t'at'u ní k'é ɻáat'ɻ Ɂegħálada sí ghä. Mackenzie Valley k'eyagħe bek'é Ɂegħálada xa huts' ġħażiex dé, díří sí tésu ní k'é ɻáat'ɻ ɻasí harelyu báadí xa nuwe nēne náré t'at'é tħħi toħut' ħġi chu tħħi nuwe ch'ānīye.

T'á dëne díří Ní chu Tu xa dëne yek' ħerełthí sí xat'ɻe dé reyèrle ts'ɻ, Archie hube tl'as ɻasí ɻelk'ech'á k'é Ɂegħálada harelyu ɻasí k'áúheneta tl'ādē.

Tatħie, Archie harelyu díří ɻasí hénurenij ɻaja dé huľdu ɻasí ɻelk'ech'á k'é Ɂegħálada xasí. Harelyu ɻasí ɻelk'ech'á k'é Ɂegħálada xasí té yehħureni dé bet'á hunġla xadé bek'ōrejja xat'e.

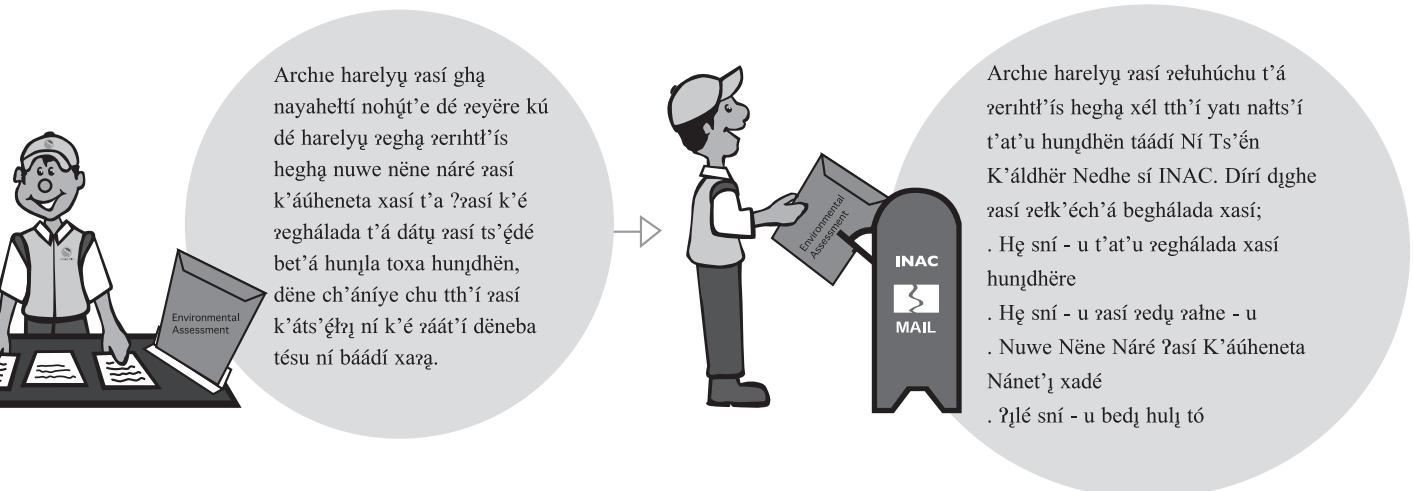
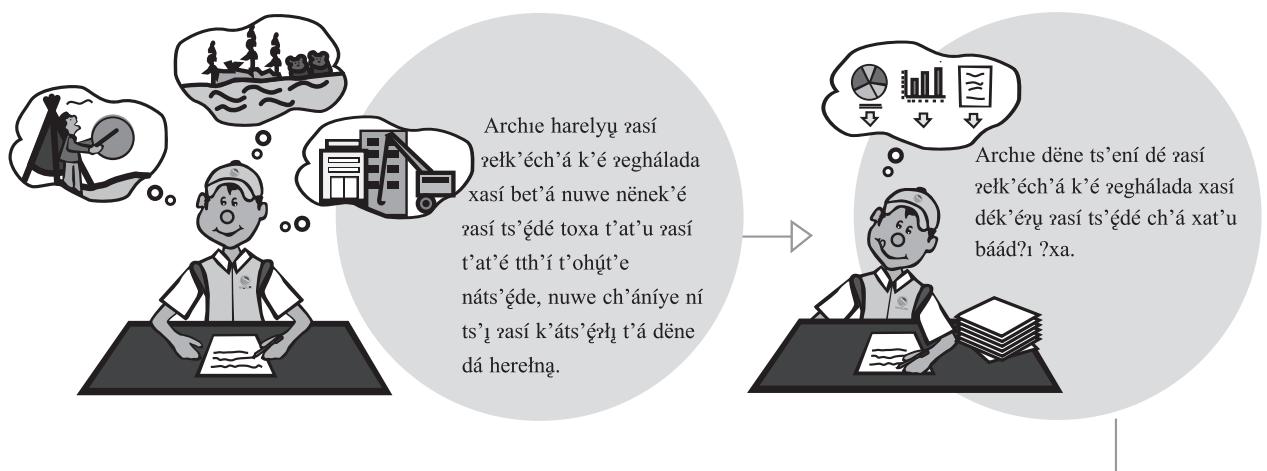

T'á dëne nítháá chóile reyère ranáré nats'edé dé t'á ɻasí ɻelk'ech'á ɻasí k'é Ɂegħálada xasí té yegħaq nánáadé t'at'u ɻasí ts'ēhedərlí t'á nuwe nēnek'ē. Archie harelyu dëenxél nayaheltí xa t'at'u súgha hunġdhēn tāadí ghár reyé xa henenħtth' īxa.

Harelyu dëne huereħħáá tħ'q t'at'u ɻasí ɻelk'ech'á ghä nayaheltí dé t'á hunġdhēn sí dëne t'ádáħidħen sí t'á t'a hunġla toxu, Archie tésu yegħaq nánqħiex xaq q t'at'u dé dek' ēru ɻasí ts'edħir ch'á t'á ɻasí ɻelk'ech'á t'á yek' ħegħálana xasí.

Archie t'á k'é ɿegħálada ts'í k'áldhér betl'as xażaq Nuwe Nëne Náré ɿasí K'áúheneta xasí

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ÁUHENETA

- T’at’u ?así beghálada xasí t’at’u súghá hunłdhë;
- Hę hunłdhëñ
- Hę hunłdhëñ xél ?así t’até sí xat’u xa?ą xa chu / xat’ile nuwe nène ?edü náadhër tésu báadí xa
- ?ile sní
- Xat’ile dé díri dëne dełtth’ı sí hubetł’as ?así ?ełk’éch’á yek’áuhaneta xa betłalye

dënexél ?así ?ełk’éch’a k’é ?eghálada xa huts’ékëre dé dënexél henełtth’ı xa.

3.7 Harelyu Dëne Bezí Nıhıle Xa Daharet’ı

Díri sí t’at’u ?erihtł’ıs k’áání t’á dëne bezí nıhíle ?erihtł’ıs dahegá sí nuwe nène náré ?así k’áuhaneta xa Dëne Dełtth’ı hube tł’as xa?ą sí betłalye ?at’e. Díri t’á ?erihtł’ıs k’áání ní k’é ?áat’ı ?así nánet’ı t’atthe t’at’u beghálada xa, t’at’u Dëneba Xa?ą Xa sí tth’ı T’at’u ?así Beghálada xa ?así k’áuhaneta sí xat’e, T’á Dëne ?así K’áuhaneta ?erihtł’ıs Xalı, dëneba ?erihtł’ıs chu ?erihtł’ıs xalı t’á dëne ?ela ?eghálahena tth’ı harelyu tslı dëne nadé sí ?ats’édí, ?así ghä dohurełkér, nayaheltí yatí nałtsı sí, Dëne Dełtth’ı hube tł’as ?así k’é ?eghálada yatí thea gháré, etc. T’á hube ts’ı ?erihtł’ıs k’áání kụę xarą sí t’á Dëne Dełtth’ı k’árałdé t’á ?así k’é ?eghálahena xarą sí Beghúłedeshe bets’ı ?erihtł’ıs k’é ?eghálada kụę. Bets’ı ?erihtł’ıs k’é ?eghálada kụę t’á ?erihtł’ıs hurełqı sí Dëne Dełtth’ı sí website t’a mveirb.nt.ca “Public Registry.”

Dëneba ?erihtł’ıs k’é ?eghálada kụę sí t’at’u ?así k’é ?eghálada si ?erihtł’ıs k’áání kụę dëne bezí nıhile sí t’at’u ?así k’é ?eghálada xasí ts’ı ?erihtł’ıs thela sí Dëne Dełtth’ı t’at’u ?así k’é ?eghálada ?esat’ile hunłdhëñ dé ?eyí t’á ?erihtł’ıs k’áúneta ?at’é ląt’é. Harelyu tth’ı ?erihtł’ıs náhełts’ı ?at’ile ?así ghä nayaheltí tó ?así bet’oreą sí k’é ?eghálada dé bets’uk’edh xáile. dohüt’é t’ó, hube ts’ı ?erihtł’ıs k’é ?eghálada kụę dahart’ą ?erihtł’ıs bek’áuhaneta xa niłyä dé tth’ı K’ólde hube tł’as xarą sí tth’ı ?así k’é ?eghálahena t’á xat’era ?erihtł’ıs k’é ?eghálada xarąle, xat’e hulı t’á ?erihtł’ıs begħa nílye sí ?erihtł’ıs k’áání kụę niłyä ?at’e xat’era tth’ı ?ekudëne net’ı ?at’ile t’á k’árałdé sí dëne Dełtth’ı bets’uk’edh ?at’ile k’ádëne ?eyile ?así k’é ?eghálahena sí náiyít’é dé tth’ı ?erihtł’ıs k’áání kụę däharet’ı - nadlı, nułqı xadé

3.5 Nuwe Nène Náré Ní K’áuhaneta ?así ?eghálahena - xasí

Nuwe nène náré ní nánetı t’at’u beghálada xasí dëne dełtth’ı harelyu ?así ?ełk’éch’á ní k’é ?áat’ı nánet’ı sí tésú bek’áuhaneta xa huts’élqı sí xat’e. Tok’é ní k’áuhaneta xasí ?ats’édí, díri Dëne Dełtth’ı tésú yek’áuhaneta xa harelyu ?ats’én t’á huts’élqı sí tóhüt’é tth’ı t’ánełt’é dëne yeghálahena.

T’at’u ?así beghálada xasí k’áání hunłthir dé?así k’áuhaneta, t’á Dëne yek’é ?eghálana sí ?erihtł’ıs xalı nuwe nène náré ?así k’áuhaneta sí ts’ı ?ats’édí, Dëne Dełtth’ı sí harelyu dëne doherełkér chu dëne ?ela ?eghálahena sí dëne dełtth’ı díní hubexél ?eghálada huerełqı dé ní beghálada ?así k’áuhaneta xat’e.

3.6 Thúl Nánet’ı K’éyaghe Ts’en T’at’u ?así K’é ?eghálada

Díri k’árałdé hube tł’as xarą sí ?así k’é ?eghálada xadí thúl nánet’ı yaghe ts’én nuwe nène ?edü náádhër ?eghálada ts’ıpane xadé jądzidz nénék’é ?ánare chu tth’ı Mackenzie Valley t’ok’e ts’én k’alzedhédé , Nunavut k’éyaghe ?áts’én ?atsédi, díri Inuvialuit dëne nadé háyorlıa k’éyaghe ts’én, tth’ı Yukon hube nénök’é, chu Alberta. Xat’u dëneba ?esat’ile dé, díri sí Dëne Dełtth’ı t’á xat’ı ?así ghä k’árałdé sí nuwe nène náré ?así k’áuhaneta sí

ʔerihlt'ís k'é 37 dírí sí EIA begháré ʔeghálada
ʔerihlt'ís ʔeyí sí deʔájáz begħaq k'orusha ylħdien dé t'á
ʔerihlt'ís k'áání kqé tħħi t'á hube ts'ı ʔerihlt'ís k'é
ʔeghálada kqé.

Dírí ʔasí sesuhúdí sí bek'áání yuníz ɻáyuwe -
T'a dírí ʔela ʔegħálahena dene heneħħth'í sí hube
tħas dírí ʔasí sesuhúdí begħaq náatí xaʔaile,
yuníz ts'ı ʔasí k'óreja, dene zázé k'é
yek'óhereleya, - ʔegħá sodzélni nēne, etc. Dírí
ʔasí sesuhúdít'í sí bek'áání xa betħałyä dé
harelyu begħaq ʔerihlt'ís dáheħaq xa yek'é heħná
xa. Xat'ı ʔasí begħaq náatí xaʔaile sí t'at'u ʔasí -
bek'áání ts'ı lane t'ixa xat'ı t'at'u hożu
bek'áání dírí dene yek'óhereħħth'í k'óldé sí
żáhedí - u yatí theha ghár xat'u t'á yegħalħahena
sí sélne xa. ʔerihlt'í k'é dek'ériħt'ís 2 t'at'u
begħáré ʔegħálada yatí xat'ı ʔasí Yuníz Ts'ı ʔasí
K'óreja t'ok'é Nuwe Nēne Náré ʔasí
K'áūheneta xa ni k'e żáat'ı ʔeyí għa deʔájze
ʔasí k'óreja huts'elqı dé dírí sí begħaq náatí
xaʔaile chu tħħi yuníz ts'ı ʔasí k'óreja ɻáts'ı.

3.8 Ní K'é Żáat'ı Xasí ʔasí Nánet'ı

Nuwe nēne náre ʔasí xáadí xa ʔasí k'é ʔegħálada xasí
nánet'ı - u dene herelħħth'í sí hube tħas xat'ı t'at'e sí
suhūlne k'áuneta tħħi t'at' súghá begħálada xa.
T'ok'é ʔasí k'áūheneta, dene yek'óhereħħth'í harelyu
ʔasí nanet'ı ní k'é żáat'ı sí t'at'u dene yegħalħahena
xasí dírí t'aq ʔasí ɻek'éch'á bet'á ʔela ʔegħálahena
żaté.

3.9 Harelyu ʔasí ɻek'éch'á ʔasí K"é ʔegħálada Nánet'ı Xara

Harelyu ʔasí ɻek'éch'á k'é ʔegħálada sí tesú nánet'ı
xa xat'u t'á dene yek'óhereħħth'í sí nuwe nēne náré
ʔasí k'áūheneta ní k'é żáat'ı ʔegħálada xa. Nuwe
nēnek'é ní k'áūheneta si ġħálada xa; t'at'u ʔasí
ʔegħálada xa ní nánet'ı sí Begħáré ʔegħálada xa
Yatí Theha sí xat'u t'á ʔasí ɻek'éch'á k'é
ʔegħálahena. Nuwe nēne t'ohħt'e, harelyu ɻánaré
nats'edé sí dēnħex ġħaż-żebha, chu yuníz
ts'ı ʔasí k'óreja xel ʔasí ɻek'éch'á k'é ʔegħalada xa,
ní t'á żáat'ı sí nuwe nēne náré ʔasí ɻek'éch'á k'é
ʔegħálada sí tħesu ɻeltħi ʔasí báadí xa.

Tok'e ʔasí ɻek'éch'á nánet'ı dé dene delħħth'í sí,
t'at'u hunħdien sí xat'u ɻáiyile tó

- Dírí ʔerihlt'ís sí tatthe ʔerihlt'ís dáheħaq
- T'exa nuwe nēne ʔasí ɻedu ɻáne tóxa ʔegħálada sí
suhūlne nok'e ní ts'edħir hurení lasí
- Dēnezáze k'é dálqà t'á ní k'e żáat'ı k'áuneta
ʔegħálada xasí
- T'at'u ʔegħálada hunħdien sí ʔasí ɻek'éch'á għaq
nayahelти xa
- Harelyu ɻats'ı dene ʔasí ɻek'éch'á għaq nayahelти
ʔasí nánet'ı - u xat'ile dé ʔeritħt'ís dáhegħaq xa

**ʔasí ɻek'éch'á k'é ʔegħálada sí nánet'ı għaq
nayahelти -** T'a dēnħex ġħaż-żebha xasí dírí
dene delħħth'í dín ħubetħ-as ʔasí għaq náatí xasí
chu tħħi t'á yexel ʔegħad-dawlana sí. T'á hube ts'ı
ʔerihlt'ís ghálada kqé ts'ı ʔerihlt'ís dáheħaq ʔasí
għaq náatí dírí t'á yegħalħahena sí dene tsħené sí
k'áldé heneħħth'í sí xa ʔegħad-dawlana ɻàrat'ı
harelyu dene ts'ēħen - u k'áralde ts'ādeze ʔasí
k'áuneta gháré xáadí senúút'aq xade yegħaq

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ÁUHENETA

nanáadhír ?at’e.

T’at’u ?así k’é ?eghálada sí T’áadí - Dírí sí dène dełtth’í hube tł’ás xażaq sí deżáże ?así ?elk’éch’á nánet’l xá t’ok’ e ?eghálada xasí. Yati theżha gháré ?así k’é ?eghálada sí ?erihł’is begħánaret’á t’á xá EIA hułyé sí begħaré ?egħálada xasí ?erihł’is nedhe huts’él l ?at’e. Xat’e hulż, dírí bet’óreżza ?at’e dū ?así ghąġi nayaheltí chu yunedhe xażaq nuwe nēne náré ?así k’áuheneta xasí.

3.10 T’at’u ?así k’é ?egħálada Xa Chu tħħí Dírí ?eħla ?egħálada Xasí

T’at’u súghá hunjdhën sí ?así k’é ?egħálada xasí t’á yegħálahena tesú dek’erihł’is t’á beneredí t’atu ní ghħálada xa T’á Dene Ní Káuheneta Sí ?erihł’is Dáhegħa Xażaq ?at’e.

T’ok’ e t’at’u súghá hunjdhën táádi t’á ?eħla ?egħálahena xasí at’e;

- Harelyu t’at’u ní k’é ?egħálada xasí téssu dek’erihł’is xażaq
- Harelyu ?eyér ?ánare ta” nuwe nēne t’ohħút’e (nuwe nēne náré t’at’e sí dene ?así k’áuheneta símu - dene ?así laq nuwe nēne náré t’áħut’e t’at’u natsédé dírí bet’á hunjla tó xat’l ?así háyorla dálqá sí yednálti ?at’e)
- ?egħálada ts’lpane ní ts’edħir toxu
- ?egħálada t’á ?así ts’edħir ch’á dek’eru ?edu ?ane ní bek’é ?ááat’l sí nánet’l xá
- T’á ní k’é ?ááat’l sí bet’áat’l t’á deżáże ts’edħir xa hunjdhën sí ?ats’edí

Dírí sí t’at’u ?egħálada xasí t’á dene dełtth’í sí bet’asxaż xáżaq sí téssu ?así k’áuheneta nuwe nēne náré

t’ok’ e ?así k’é ?egħálada ?así hunjla ch’á báadí xaxaq. Harelyu t’at’u ní k’é ?ááat’l nuwe nēnek’ e ?así ?elk’éch’á k’é ?egħálada xa sí té t’anġħħáá begħá begħálada ?así k’áuheneta xasí, harelyu ?así nuwe nēnek’ e ?así k’é ?egħálada chu yek’áuheneta dene dełtth’í harelyu ?ahehedí ghár ?así k’é ?egħálahena ?at’e. T’atthe ?erihł’is heħtsi sí chu t’á k’é ?egħálada xasí dírí ?así t’at’u ?erihł’is xalżi si harelyu t’á dene k’aldé si ?yeneħi dene t’á t’áħut’e begħálada xasí. Dírí ?erihł’is sí T’at’u ?eħla ?egħálada tħħí T’á K’é ?egħálada xasí t’á yureħi l ?sí dene betl’áye xa thela xat’e ?así seyaritħi xadé.

3.11 T’á Dēnē Yegħálahena Xasí Nuwe Nēnek’ e ?así K’áuheneta Ts’l ?erihł’is Dáhegħa Xa

T’at’u ?así begħálada xa sni sí tħħí t’at’u Begħálada ?aheħedí ?así k’áuheneta begħaq noħħut’e dé t’á ba ?egħálada xasí ?eyér dé díriżi sí ?eħla ?egħálada K’é xasí ts’l ?erihł’is ?aħle xat’e. Dene Deħħi tħalli ?aheħedí t’á ní k’é ?ááat’l ní hułdzayé dene ?eħla ?egħálahena ?así ?elk’éch’á k’é ?egħálada ?así k’áuheneta sí ?elghażnatits’l t’á dene ts’etāi dene ts’ēħení xa bek’óreja le hulż díri si Dene ?eħla ?egħálahena ?erihł’is ?aħle sí ?ats’edí. Dírí Dene detħħi sí ?aheħedí sí hube tħla ?así k’é ?egħálada xasí dēnlex theda ?elts’-enests’l t’á benerihł’is t’at’u ?así hunjdhën táádi xat’e, Dene Deħħi tħalli ?aheħedí dene herenihħi l ?sí toxu ?at’e.

Xat’e hulż, t’at’u ?egħálada xasí ?erihł’is ts’etāi selne T’at’u ?egħálada Ts’l Ní K’áuheneta ?erihł’is ?aħle tħħí harelyu ?así ?elk’éch’á k’é ?egħálada xasí dek’erihł’is Dat’u. Dé Sùgħá Sní sí ?at’e. T’at’u begħálada xa táádi harelyu ?así ?elk’éch’á ghą T’at’u ?egħálada Ts’l Ní k’áuheneta ?erihł’is ?aħle sí ?ats’edí tħħi Dayt’u. Dé súgħá Sní sí ?at’e.

- **Tésu ?así ?elk’éch’á net’l sí** - Nuwe nēne náré

t'á t'a dëne swéna - u ?edü náhede huts'él?i dëne betth'í natsér ?así k'e ?eghálada t'á ?así ts'édhir huts'él?i ?at'ile

- **Natthe xahunjdhën** - Nuwe nëne ts'édhir t'á ní k'e ?eghálada xasí
- **Hutl'édhe ?ane xa** - nuwe nënë náré hutl'édhe ts'édhir hunjdhën ?at'e
- **Ts'étth'í tó ?esat'ile ?áyle xa** - Dírí t'á dëne ní k'e ?eghálahena xasí dek'e?u tó t'á k'e ghálada sí ?así ?esane ch'á harelyu ?ánare té dëne swena nadé huts'él?i xat'e betth'í nastér xa nuwe nënec'e t'á t'áat'í sí tth'í bet'ore:a nedhe
- **Harelyu ?así k'áúheneta bet'á ?así ts'edhir tthe**
  - Dírí ?así ?elk'éch'á k'e ?eghálada t'á ?así ts'édhir xé?l harelyu ?ánare ?eghálada t'á ?ela bet'á de?áaze ?así ?edü xasí xajá helé ghár, ?at'e yek'óherelya ní xá?alní -u ní senahídla xa hul?i ?at'e hunjdhën

3.12 T'at'u Súghá Hunjdhën Sí Xa Nánet'í ?así Suhúrjt'é Dexa

T'at'u dëne ?anáre ?eghálada xasí t'á ?eyí t'á dëne ?así k'áúheneta sí ts'í ?erihlt'ís xal? sí Developers Assessment Report hu?ye sí, yati the?a gháré μ harelyu T'at'u ?así K'é ?eghálada xá?a t'á Developers Assessment Report hu?ye xat'u ?alye xá?a. Harelyu ?así ghá hurekér si té ?erihlt'ís dáne?ha ?aye?e xá?a, dírí Dëne Delth'í hube tl'as ?eghálada sí ?at'e ?erihlt'ís k'áúheneta sí t'á xat'ile dé k'ekére ?erihlt'ís senalne xa huherékér ?así k'e ?eghálada xasí harelyu séheret'í xá?a.

3.13 Dëne Neréltl'ís N í K'áúheneta Sí Dek'é?u ?edü ?ane Xa Nanet'í Xasí

Dëne ts'éhení xa, dëne neréltl'ís, Review Board hulye sí ta dírí ?ela ?eghálada sí xa harelyu ts'í dëne

hubexél nuwe nëne náré ?así ?elk'éch'á ní ts'í k'áúheneta t'á k'óldé hube tl'as xá?a sí dëne neréltl'ís sí t'at'u súghá ts'én ?así k'áúnetá, chu tth'í ní k'é ?áat'í sí xa Developers Assessment Report hulye sí t'at'u yati na?tsi harelyu ?así ?elk'éch'á ghálada xasí.

Dírí ?eghálada xa suhúlne sí dëne ?ela déltth'í nayahelti harelyu ?ats'í hube xé?l xá?a nuwe nëne t'ohút'e xáadí xa, dëne déltth'í μ bet'ore:a ghá nayahelti sí t'á yexél ?eghádalana sí t'á ?erihlt'ís suheréltihen dëne ts'éhení xa. harelyu ?así ghá nayahelti 'xa ?eléts'édél dé, dëne ní k'ódóherelya neréltl'ís sí nuwe nëne k'é ?así k'áúheneta dñenexél nayahelti xa huts'él?i harelyu t'á hul?á sí ghá, ?at'e ?así t'óhút'e μ t'arát'e ?eyí ?ánare ?eghálahena sí ?así ghá t'áhenjdhën ts'lp?ane ?así l?hele bet'á ?así ?elk'éch'á ?atéé t'at'e sí Tó nayahelti dëne ?así k'áúheneta, ?eléts'édél ?ela ?eghálahena sí ?así ghá náat'í t'a dáhenjdhën lasí dëne hurekér - u dát'u ?eghálada dét'á ghá nánáadé sí beghá xáiyatí xa huts'él?i ?at'e ?eyí ts'lp?ane ?elk'éch'á xadé ch'a; dëneba t'at'e ?eghálada xasí ?erihlt'ís xál? sí huts'él?i dírí ?ela ?eghálahena sí yek'áúhenetá - u dëne ?erihlt'ís dáheghá sí yatí té bekáiyatíl huts'él?i ?at'e.

Dírí Dëne Yek'éheréltth'í sí harely dëne ?ela ?eghálahena sí ?así ghá nayahelti sí bet'ore:a ?at'e hul? nok'é bed?i ?así ghá nayahelti dé tth'í xat'e xa ?ela ?eléts'édél ts'lp?ane harelyu ?así ?elk'éch'á ?eghálada xasí, de?áaze ?así beneredi xat'u t'á ?así hul?á, Dëne Delth'í sí t'á ghá nayahelti ts'í ?erihlt'ís daheghá sí 'huherl?i dëne ts'éhení xa.

3.14 ?así Ghá Huts'élkér Huts'él?i Déxa

?así ghá huts'élkér dírí t'at'u ?así ?elk'éch'á k'é ?eghálada sí chu háyorila t'a dëne nádé ?eyérle ts'í dëne t'at'u ní t'á het'í ?eyí harelyu t'á yeghá nánidé

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ'S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK'ÁUHENETA

?at'e. Dëne Dełtth'í sí ?así ?ełk'éch'á ghá náat'í sí rarelyu dírí yatí nałtsí huherełłi ?at'e, háyorłla ts'ı dëne tth'í dënexél ?así ghá nayahełti xadé tth'í ?esat'ile rarelyu bet'á ?egħálada bet'óreżá sí yatí nałtsí sí Dëne Dełtth'í xat'ı ?así k'é ?egħálada yatí nałtsı chu dëne ?así ghä Huts'élkér Yehurerłlı dé t'á ?así dāhuerełkér bek'éní yatí nahełts'ı xadé T'at'u xat'ı ?así k'é ?egħálada sí ?erihł'ís k'é dek'érıhtł'ís EIA.

Dírí sí Dëne Dełtth'í hube tħ'as ?egħálada xaqṣa sí náiyé ?así ghä huts'élkér sí t'á k'é ghálada henle dé ?ats'edí;

- T'á ?así gha dāhuerełkér sí nuwe nène náré ghálada net'ı sí ?eyí hubénile ?así ghä huherełkér
- Tá ?así gha dāhúherełkér hubénile ?así gha huherełkér
- T'á ?así gha dāhuerełkér nuwe nène náré ?egħálada xasí xalżeġ ghä huherełkér
- T'á ?así ghä dāhúherełkér ?eyí sí k'ékere dëne huherełkér

Nuwe nène náré dírí ?así k'áunéhtä sí dat'ı ?así net'ı -u ?así ghálahena sí ?así báadí rarelyu ?así t'á huníla ch'á hube náre t'óhút'e xáadí - u Tá ?así Ghä Dëne Dahuherelkér sí k'érane ?ełél xadí - u bet'á yati nałtsí xat'ı ?así huts'élłi sí nok'e k'ékere dëne dóherełkér ?anat'ı ?at'e.

Dëne Dełtth'í ?así ?ełk'éch'á ?egħálada rarelyu t'at'u dëneba sì xat'u dënexél Yatí Theħeqha Huherelłi nuwe nène náré ?así k'áuheneta sí ?ats'édí.

3.15 Dëne Hurełtháá ?así Gha Nayahełti

Dírí sí Dëne Herelth'í t'at'u ?así ghä nayahełti sí ɿlagħe - tth'í ɿlagħe xat'ú ?así ?ełk'éch'á ghä nayahełti. Rarelyu ?así k'áuheneta t'á k'é ?egħálada xasí.

• **?así ?ełk'éch'á nanet'ı** - Dëne hurełtháá Ta' humi'dħer ?así k'áuhenetasí għa yáiyati. t'á yek'e ?egħáħena sí, háyorłla ts'ı dëne chu tth'ı t'á lasí ?así għa huherełkēre hurełłi sí nadēl rarelyu ?así ?ełk'éch'á għa nayahełti xa nuwe nène náré t'á ?así k'é ?egħálada sí ghä ?at'e. Dírí Dëne Yek'eherełth'ı sí xat'ı ?así għa nayahełti dé dëne xél heneħħth'í ?at'e. ?así ?ełk'éch'á għa náati t'a k'é ?egħálada nánet'ı - u ?así dënlexél xadí. Dëne dełtth'í hube tħ'as ?egħálada sí rarelyu nayahełti sí náħedil ?at'ile.

• **Harelyu Dënlexél** - Dírí ?así ?eħla ?egħálahena sí ?así k'áuheneta ?eyr ku t'á dënlexél, Dírí ?eħla ?egħálada sí chu dënlexél t'at'u ?así ?ełk'éch'á ?egħálahena sí ghä t'at'u ní k'é ?egħálada xasí. Háyorłla ts'ı dënlexél nayahełti xat'ile dé rarelyu dënlexél nayahełti. Dëne Dełtth'í sí dënlexél heneħħth'í ?así ?ełk'éch'á għa nayahełti dé t'á lasí nadēl xa rarelyu ?ats'ı hubek'átı dënlexél náati xa.

• **?erihł'ís k'é Dek'érıhtł'ís** - dírí ?eħla ?egħalahaena sí ?erihł'ís dāhegħa t'at'u ?así għa huherełkēre tth'ı t'á dāħenidħen xa Dëne Dełtth'ı betħálye xa.

Harelyu ?así għa náati dëne hurełtháá - rarelyu ?así ?ełk'éch'á ġħaqqa nayahełti xána núnqidħir dé t'á ?eħla ?así k'é ?egħáħena sí dëne xél heneħħth'ı xa huts'élłi ?at'e. ?erihł'ís gháré nułlı xadé dīgħe dírí sí begħáré ?egħálada ?erihł'ís nedhe.

Háyorłla Nayahełti dëne Hurełtháá - Rarelyu dëne háyorłla nats'ede sí μ xél nayahełti xat'ē ?egħálada xa huk'e náde sí dāħadí - u Dëne Dełtth'ı huba xaqṣa heħedí xa. T'at'u ?así K'έ ?egħálada nułlı xadé díri 'sí 5 ?erihł'ís k'é dek'érıhtł'ís ?at'e.

T'at'u rál̄lı sí, Dírí Dëne Deltth'í t'á lasí ?así ?ełk'éch'á gha náati dzélth'í dé ?esat'ile dëne t'ą la xa nezü búmuł̄há - u xat'ı xadí gháré xa xat'e hulı natthe k'áraldë Dëne Deltth'í sí huba tl'as xats'édí xá?ą ?así gha dënexél xadí xa dé. ?eyi ?ájze, harelyu xat'ı ?así k'é ?eghálada sí ?erihlt'ís xalı dé bekáiyatí xasí natthe harelyu net'ı dëne betl'áye xa ?áts'edí. T'ok'e nayaheltí xasí yek'éríht'ís ?at'e Dëne Deltth'í dírí sí k'óldé hube tl'as xaz̄a sí website t'á dëne zí niłyé bets'ı ?eihlt'ís k'é ?eghálada kué. Harelyu háyorjla ?áts'edí ?así gha mnáatı - ?elélt's'édèl t'á ?ela ?eghálada sí bek'aúheneta t'ok'e ní senéyäti ?ulı dënexél náyatí xa t'á ghá nánjdé sí xa.

3.16 Harelyu ?así ?ełuhúchu T'á Yegha Nayaheltí chu ?erihlt'ís Xalı Nuwe Nénék'é ?así K'aúheneta

Dírí t'á ?erihlt'ís s k'áaní kqé dárét'í ?at'e t'á k'óldé Dëne Deltth'í ?ela ?eghálada sí ?erihlt'ís hehełtsı t'a de?ájáz ?así neherení huheréłı - u hubexa súghá neł'té ?erihlt'ís dáheghá nánet'ı tésu yek'aúheneta xa. Ní suhúlne xa ?erihlt'ís dáhegá sí dárét tthe nok'e k'arałdë sí Dëne Deltth'í sí de?ájze ?erihlt'ís xalı tó dëne yatí náhełts'ı sí tth'ı huherékëre xa, tésu ?así t'át'e tth'ı t'ohýte - u t'ók'e ?eghálada xasí ?ats'edí.

Harelyu ?así ?ełuhúchu t'á yegha nayaheltí , t'á k'óldé Dëne Deltth'í t'at'u súghá hunıdhëن sí xat'u ?así ?ełk'éch'á ghá nayaheltí xa;

- **Hę hunıdhëن sní** - u jądızí nénék'e ?eghálada xasí t'at'u ?así k'aúheneta sí t'á dëne yeghalahena net'ı xadé, harelyu ?así dek'éríhtlís sí huts'ęłı nuwe nénék'e t'ok'e ?eghálada xasí
- **Hę hunıdhëن sní** - u jądızí nénék'e ?eghálada xasí t'á yek'é ?eghalana sí, t'at'u ?así k'aúheneta sí ?eyi yati ?ełuhúchu t'a ?así gha nayaheltí náiyé

?así dek'é?u bet'á ?at'ı chu t'á dıñáheltíle sı xat'ıle dé bet'ore?ı ?ájyle sí nuwe nène náré xat'ı ?así hutı?ıle bet'á ?así ts'etth'ile ?edü ?ane toxa hunıdhëن sí Dëne Deltth'í sí hube tl'as ghálada ?at'é

- **?ełk'éní ?así k'é ?eghálada Nuwe Nène Náré ?así ?ełk'éch'á K'aúheneta** ?erihlt'ís xalı sí t'at'u ?eghálada xasí ?erihlt'ís danel?a ?alye
- **?ile hunıdhëن dé bet'á nuwe nénék'e ts'etth'ı xát'ıle sí bet'á hunıla toxa t'ok'e ?eghálada huk'e ní tséldhır dé t'atthe t'at't nı xát'u sélne xa**

Dírí Dëne deltth'í sí ?at'é xa - dënexél nayaheltí dát'u dé súghá ?así t'áurelhír xa dënexél henełth'ı tth'ı t'á yet'óherelhír - u té nezü ?así ?eghálada xasí ník'é ?aat'ı sí yati hełts'ı dëne ts'éhení xa ní ts'én k'aldhër nedhe chu ní ts'én k'aldhër ts'ı k'óldé xél xad'ı.

Dat'u Dé Súghá Hunıdhëن - T'at'u súghá hunıdhëن - táadı hulı t'á Dëne Deltth'í sí ní t'áat'ı xa suhúlne sí ?así ?ekléch'á ghá nayaheltí xat'era dírí sí ní ts'én k'aldhër nedhe chu ní ts'én k'aldhër xa k'áldé henelth'ı dé. T'at'u súghá xa hunıdhëن sí ?así ?ełk'éch'á ghá nayaheltí de?ájaze hozu nuwe nène náré hutıdhe ?así ts'édhır ch'á yunedhe xaz̄a sí ?ela ?eghálahena xa senhüt'a t'a dıñáälti sí t'atthe k'ız bet'áat'ı xa;

T'at'u ?eghálada xa Dëne Deltth'ı hé hunıdhëن dé, dírí Dëne Deltth'í sí t'a ?erihlt'ís Hehełts'ı tolye sí T'a ?eghálahda μTs'ı ?erihlt'ís Nuwe Nène ?así K'aúheneta. Dírí ?erihlt'ís harelyu t'at'u ?así k'é

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ÁUHENETA

rehálada xasí Dëne Dełtth’í t’at’u súghá hunıdhën t’áadí sí t’ok’e deágáze báádi xaza μsi ‘atéé báádi xél ?así dlnáalti ?at’e. Dírí ?erihtł’is xálí sí Nuwe Nëne Náré ?así K’áuheneta t’á ?eyí NIÍ Ts’én K’aldhér Nedhe sí Indian chu Northern Affairs Canada (INAC), ba niłye xa tth’í National Energy Board (NEB), xat’ile dé, t’a ní k’é reghálana si ’chu. Nuwe Nëne Náré ?así K’áuheneta xa ?ela reghálada sí t’á bets’ı ?erihtł’is k’é reghálada kęé bek’áaní ?erihtł’is daža ?alya dé ?eyer niłye ?at’.

3.17 Nı Ts’én K’aldhér Nedhe T’ádáhunıdhën

Nı Ts’én K’aldhér Nedhe sí INAC rarelyı ?ats’én dírí Dëne Dełtth’í ts’ı ?erihtł’is Xalı sí Nuwe Nënë Náré ?así K’áuhneta ?ela reghálada ts’ı nı ts’én k’aldhér ba ?erhtł’is xalı niłye ?at’e jadızí nëne k’éyaaghe ts’én k’oldé hube tl’as xaza ?así bek’áuheneta t’á reghálada xasí.

Dírí sí t’á hube tl’as xaza sí Dëne deltth’ı ?ahedí - u nuwe nëne náré ?así ?ek’éch’á k’é reghálada xasí ?sat’ile beghálada hunıdhën dé - nok’e xat’ele dé ?así t’á ?esót’e - tó ?ile snı-u ?alye xalé, t’á ní ts’én k’aldhér tth’í bets’én xáílì nı ts’én k’aldé sí díní t’at’u súghá hunıdhën dé tth’í xat’u yegháhena xat’e ?erihtł’is Xalı sí Nuwe Nëne Náré ?así K’áuheneta ts’ı ?erihtł’is nedhe.

- Dene Dełtth’ı hube tl’as ?así reghálada si t’at’u súghá hunıdhën táadí sí yati nlıhı?
- Dene Dełtth’ı hube tl’as ?así k’é reghálada norełkere dé deágáze ?así beneredí xa chu chu begħa nánáadhér xa
- T’at’u súghá hunıdhën xáadí - té suhúlne t’á reghálada tó hubqnełtu’ bedí;
- T’at’u súghá hnıdhën táadí xat’u ?alye tó xat’ele dé ?edü ?anałne xa

- ?ile snı - u t’áhunıdhënle xat’u ?elk’úreza tth’ı nuwe nëne náré ?así k’áuheneta xasí dát’u ?alye dëne hets’ıdī

Harelyu ?eluhúchu begħa nayahelti - tó -
?así ?edü ?áne ghą dəxél xahálni - Dírí ?ela reghálahena sí t’at’u ní ts’én k’aldhér nedhe chu jadızí nëne ts’ı ní ts’én k’áraldé - chu tth’í NEB - hułyeyi nok’e hubexél ?et’e dëne yegħaq t’adáhıdhën sí húlżá xa dënlexel nayahilti ?así ?edü ?ahne t’at’u súghá hunıdhën táadí sí sénalne toxu.

3.18 Nuwe Nëne Náré ?así K’áuheneta sí Begħá Nohýte’e Dé

T’ók’e reghálada xasí nuwe nëne náré ?así ?elk’éch’á k’é reghálada sí chu t’á k’áuheneta begħá nohýt’e dé nı ts’én k’aldhér nedhe tth’í t’á kałdé ní ts’én k’aldhér, nok’e tth’í NEB, hułyeyi sí tth’ı ?at’e, Dëne Dełtth’ı hube tl’as Nuwe Nëne Náré NI K’áuheneta t’sı t’at’u ?erihtł’is xalı sí yehılchu bet’á reghálada xasí xat’le t’adáhıdhën sí k’orejxa xalu ní ts’én k’aldhér nedhe chu t’á k’áraldé dé sí ní ts’én k’aldhér, nok’e tth’í NEB, hułyeyi sí tth’ı betłálye ?at’e, ?ela reghálada xasí nuwe nëne náré ?así k’áuheneta sí bet’á hunıla ch’á tth’í tésu dëneba ní ts’ı ?así hunıha sif xalni xaza.

?ERIHTŁ'ÍS GHAR 4 ; NUWE NËNË NÁRÉ NÍ K'ÁÚHENETA BET'Á ?ASÍ TS'EDHÍR CH'Á BÁÁDI XA

4.1 Beghá Xadí

Nuve nëne ní k'áúheneta ?así k'é ch'á k'é ?eghálada sí t'ághe k'énedhe nánet'ı - u tth'í nadé beghá k'áúheneta sí t'at'u ?eghálada xa súhurłt'e xarą ?at'é súghá ?eghalada sí ?eyérle ts'ı dëne henelth'ı sí téusu yek'k'áúheneta xa.

Du Ts'én t'at'u ?así k'é ?eghálada t'át'e - dat'ı ?así ?ek'éch'a k'é ?eghálada sí ní k'é ?áat'ı ?así k'áúheneta sí dëne ?así k'ódoherełyä chóile xat'ı ?así ghá nunlıdhér dé. yunedhe súgha 'nłtháá bet'á ní ts'édhir toxá. Dëne Delth'ı sí hube tl'as t'ą ?ela ?eghálahena xasí ?ahehenlıdhén gháré ?así bet'óre'a t'á dëne ts'éhenlíl xat'u t'á nezü ?así k'é ?eghálada ?at'e. T'á harelyu ?erihtł'ís xalı k'áí-yaheltí sí ?así k'é ?eghálada xasí ?edü ?ánałne toxá dé t'at'u dek'érihtł'ís ?at'e EIA ye dek'érihtł'ís ?at'e.

4.2 Dëne Delth'ı Sí ?así K'áúheneta Xa Henelth'ı

T'á dëne ?así ?ek'éch'a ghá nayahełti (k'áraldé) henelth'ı sí hube tl'as xarą sí t'at'u súghá hunlıdhén ?así k'é ?eghálada xasí ?at'e Dëne Delth'ı chu ?elélt'é. T'ok'e lasí ní k'é ?áat'ı ghá nayahełti dé xat'e xarą. hube tl'as ?así ghá náatí dé ?así ?esaję dé

dëne senéyałti, nuwe nëne náré ní ts'édhir tó t'exa ?así ?edü ?ane dé téusu xat'ı ?así báádi xa k'ólde tth'ı ?así t'á hunlıla dé, chu t'at'u súghá hunlıdhén táádí yatí hehełts'ı begháré ?eghálada xasí.

4.3 Harelyu ?así ?ek'éch'a Bet'óre'a Dëneba Xadí Nuwe Nënë Náré ?así K'áúheneta xasí Nánet'ı Xa

Harelyu ?así ?ek'éch'a nuwe nëne náré k'é ?eghálada sí ?así k'áúheneta xasí chu tth'ı ní k'é ?áat'ı sí ts'édhir ch'á chu hutlı'éhd ?así ?edü ?ane sí báadí ?at'e.

Dırı Dëne Delth'ı hube tl'as xarą sí t'at'u beghálada xasí;

- T'á xa nuwe nëne náré ní k'é ?áat'ı ?así ?ek'éch'a k'é ?eghálada xasí
- Harelyu ?así ?edü ?anałne t'á t'at'u ?así k'é ghálada xasí
- Bet'á ts'étthile ?así ts'édhir toxá ní k'é ?eghálada xasí
- Hutlı'édhe ní k'é ?eghálada t'á ts'édhir
- Dëne yeghá t'adáhıdhén
- Ní hutlı'ıdh ts'édd ch'á xa suhúye
- Xat'ı ?así ?ek'éch'a k'é ?eghálada dé k'ékere ?así k'é ?eghálada hunedí
- Náíye ?así t'á t'a hunlıla to ní k'é ?eghálada ts'ı ?ane yundhe ghá nánáadé xarą ní ts'ı ?así ?ek'érélél renewable resources (e.g. ?etthén)
- Dırı ?eghálada xa suhúlna sí Dëne Detth'ı chu tth'ı ní ts'én k'aldhér nedhe yunaghe ts'ı chu jadızí nëne ts'ı ní ts'én k'aldé delth'ı sí ?at'e.

Dırı sí Dëne Delth'ı hube tl'as ta't'u ?así k'é ?eghálada xasí té ?elth'ı - u, t'áñlıttháá beghá xat'e, tth'ı té nezü beghálada xa.

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ÁUHENETA

4.4 NUWE NËNE NÁRÉ ?ASÍ K’É ?EGHÁLADA SÍ ?ASÍ TS’ÉDHÍR CH’Á HARELYU ?ASÍ K’ÁUHENETA HÚNJDHÍR -XAT’E

Kú dírí nuwe nëne náré ?así k’é ?eghálada sí ?así ts’édhír dé toxá harelyu ?ats’én ?así k’áuheneta sí téusu t’at’u beghálada xasí, t’á dënezí niłye dáharét’ı xa.

Harelyu t’á ?erihtł’is k’áaní sí nuwe nëne náré ?así k’áuheneta xa ?eghálada bets’ı ?erihtł’ı k’é ?eghálada kuę ?eyíle ?erihtł’is thela sí nuwe nënek’e ?así ts’édhír ch’á ?así k’áuheneta sí ts’ı dëneba harelyu ?erihtł’is k’áaní díri sí k’óldé Delth’ı ?esat’ıle hunjdhen dé tth’ı bet’orexa hunjdhen t’á xat’e xat’u nuhut’á dé. ?eghálahena hunjltir - xat’e harelyu ?así nánet’ı - u, dírí Dëne Delth’ı hube tl’as t’at’u ?eghálada xasí ?así ?elk’éch’á k’é ?eghálada sí xél ní banáhges yaghe ts’én ?así k’é ?eghálada xadé ?eyí tth’ı hubexél seýút’á ghä yati ?alye dé. Xat’u xa ?así ghä náati toxá, ?erihtł’is k’é 4.8 dek’érihtł’ısxat’u huts’él?ı de.’

Dëne Delth’ı sí harelyu tasí ?eghálada xasí Ní Ts’én Káldhér Nedhe sí INAC t’at’u bet’á ?eghálada xa tsamba huts’él?ı tth’ı t’á dëne neréltł’is sí ?erihtł’is seréltthén bets’ı ?eihtł’is k’áaní kuę ?eghádalana sí k’áldé ts’éhení xa. harelyu ?así ?elk’éch’á k’é ?eghálada sí xa dëne neréltł’is sí ?así suhułt’e dëne ts’éhení xat’e. Xat’era t’atthe ?así sí ?erihtł’is heghä ssí tsamba huherekér bet’á ?eghálada xa Ní Ts’én K’áldhér Nedhe INAC, ts’ı t’á Dëne Delth’ı sí hube tl’as dëne hudzí t’á yek’é dełth’ı chu Betł’as Nayaheltí xa dëne hudzí ?at’e.

4.5 T’at’u ?eghálada Xa ?erihtł’is Xalı Ní Ts’én K’alhér Xél Henettth’ı

T’á Dëne Delth’ı hube tl’as T’at’u ?eghálada Xa dëne nahełts’ı yegháré ?eghálahena Xa ?erihtł’is

hełts’ı ?at’e. Harelyu dírí ?erihtł’is sí t’at’u Begháré ?eghálada Xasí ?elélt’e xat’ıle t’á dëne ní k’é ?aat’ı ?eghálada sí tth’ı ?edü ?at’e. begháré ?eghálada xa Dëne Henetth’ı t’at’u ?eghálada xasí xat’u xa ?erihtł’ı s xalı nuwe nëne ?así k’áuheneta tth’ı t’óhut’e t’arát’e xat’ı ?así nanet’ı xat’e. Dëne Henetth’ı sí T’at’u ?eghálada Xa ?erihtł’is Xalı sí dënrexel nayaheltí t’á ní ts’én k’alhér hube tl’as xaq si k’áraldé tth’ı dírí dënrexel ní k’é ?aat’ı ní hílchu bek’e ?eghálada xa.

T’at’u Begháré ?eghálada xa ?erihtł’is Xalı sí Dëne Henetth’ı xat’u huts’el?ı ?at’e

- T’at’u Dëne hube tl’as t’á xahenetá t’ą yeghálahena
- T’at’u nuwe nënə ?anáré ?eghálada xasí ts’épane ts’édé ch’á ?así báadí xa
- Ní k’é ?aat’ı xasí nanet’ı -u ?así ts’édé ch’á bek’áuñeta
- T’at’u Dëne Delth’ı hube tl’as ?eghálada xasí dëne xa ?erihtł’is xalı sí begháré Nuwe Nënek’e t’á dëne ?eghálada sí ?edü dähene to xasí
- Natthe dënrexel xat’ı ní káneta sí ?así ?elk’éch’ą suhúlne hułdu xaq
- Dëne Delth’ı sí hube tl’as xaq dírí ?eghálada xasí t’át’ı ?así káuheneta xasí Nuwe nëne náré ?así ts’édé ch’á Dëne t’á dírí k’óldé t’áaze ?eghálahena sí ?así k’áuñeta gháré xat’e
- Dírí ?eghálada sí arelyu ?ats’én dënrexel nayaheltí t’á dëne ghä nánáadé sí suhúlne sí xat’e
- T’á ?así bet’orexa deqázze nedhe t’ók’e ?eghálada xasí t’á yeghä k’óldé chu xa dírí ?ela ?eghálada sí Dëne Delth’ı sí hube tl’as ghálada xaq chu tth’ı ye t’áaze dëne ?así k’áuheneta t’ók’é ník’é ?aat’ı xasí
- Harelyu ?así ?elk’éch’á k’é ?eghálada xasí ?erihtł’is Xalı t’at’u ?así k’áuheneta xat’e

- Dëne k'ałd'é ts'ádızí tat'u súghá ?así k'é ?eghálada xadé dírì ?así k'áuneta tsé?pane ?erihtl'ís Xalju sí t'at'u ?ela ?eghálada xasí ts'ı t'a k'óldé hube tlálye xaxaq

4.6 Ní K'é ?áát'í ?así Káúheneta, Tésu Nanet'ı, T'at'u ?eghálada Begħaq T'áunídhën xa Harelyu ?áts'én Yegħamú Nayahelти dëneba suhúlne xasí

Dát'u ?eghálada dé ?elélt'e ?at'ile t'at'u nk'é ?áá'tı ?así nuwe nënë náré ts'édé hułtédhe ní ?edü ?ane ch'á bek'áúhenenta tth'í chu tth'í nuwe nënек'e t'at'u ?eghálada xaxaq sí báádī gháré xat'e;

- Dëne Dełtth'í sí hube tl'as xaxaq sí nuwe náré t'óhut'e xáálni sí ?egħalahaena xa Dëne dóhenjha sí k'óldé tħażżu ?así suhúlye xa ?egħalahaena sí ?áts'ıdī
- T'á ?así k'é ?egħalahaena sí t'a Nuwe Nënë Náré ?así Ts'édé Ch'a ?egħalada Xasí díni t'a ?erihtl'ís dāhegħa ?at'e Dëne t'a ?así ?elk'ech'á k'é ?egħalada sí tth'í ?erihtl'ís heħelts'ı ?así ?edü ?at'e
- T'at'u ?egħalada xa suhurít'e ?ahúja dé ?erihtl'ís begħá noħūt'e sí k'óldé tħażżu dëne heneħħth'í t'a nuwe nënë ts'ı ?así ni k'é ?áát'ı ?egħalada xasí ts'ı pane ?erihtl'iss heħts'ı ?así ?elk'ech'á ?así k'áúheneta sí tth'í xa ?erihtl's Dáhegħa ní nánnet'ı xat'e

T'at'u Nuwe Nënë Náré ?así K'áúheneta ?así Ts'édí Ch'á k'ájene ?eyile la heħts'ı sí chu, ?elk'ech'á hulì náye ?así ?elk'ech'á k'é ?egħalada xasí, t'at'u ?ahħi sí dek'ériħt'l'ís sí ?elk'íní xat'u begħalada ?at'e;

- Ní nanet'ı t'ók'é ?egħalada xasí harelyu ?así ?elk'ech'á k'é ?egħalada xasí
- Nuwe Nënë Náré k'áúheneta xa ?erihtl'ís heħegħaq, begħaré ?egħalada ?erihtl'ís tth'í t'at'u ?así k'é ?egħalada xasí

- Dëne t'a ní k'é ?egħalada xasí ?erihtl'ís heħts'ı t'at'u Nuwe Nënë Náré ?así ?edü ?ane toxu huniħħen sí ts'ı ?erihtl'ís xalju ?at'e
- Harelyu ?áts'én ní k'é ?áátt'ı nanet'ı ?así t'a ?esáhūt'e dexa
- T'a dëne xat'ı ?así k'é ?egħalada xa honeħt'á sí yek'áúheneta Nuwe Nënë Náré Ts'édé ch'á harelyu ts'ı ?erihtl'ís dāhegħa sí ?at'e
- Harelyu ?áts'ı - ?eléts'édēl t'a nayaħelти tħth'í dēnlexel heneħħth'í sí t'a lasí nághaqxa
- Yatì theha sí begħaré náatí huts'ēħġi dé
- T'ók'é ?egħalada xasí t'a ghá nayaħelти - u Dëne xél yegħalahena tth'í t'a k'é ?egħalahaena sí ts'ı ?erihtl'ís xalju nánnet'ı xa

4.7 Nuwe Nënë Náré ?así ?edü ?ane Bek'áúheneta Senħħut'á Xa

Dírī sí Dëne Xél Heneħħth'í sí ?así k'áñeta t'a ?así t'at'u dé súghá hedí chu tth'í hárelyu ?así k'echa'á ?atéé t'at'e sí xahedí. T'a dëne ?así ?ela yek'é ?egħalahaena sí t'at'u súghá huniħħen tāadí nak'e ?elk'ech'á ts'ı ?elagħe begħalada dé;

- Hę huniħħen t'at'u ?egħalada xasí ?así báádī tth'í ?así dek'ē?u ?así ts'édé sí xa begħaq dáiħle tth'í xat'ile dé t'at'u hożu ní senalne xa sí tth'í harelyu ?así ?elk'ech'á k'é ?egħalada té noħūt'e huħdu xat'e**
- ?ilé huniħħen dé t'at'u ní k'é ?egħalada xasí**

4.8 Harelyu ?ela ?así K'é ?egħalada ?eluhenélyaq Tħħi ?ela Yek'áúheneta

Harelyu t'at'u ?así k'é ?egħalada sí ?ela yek'áúheneta xat'ile dé nok'e tħu l-nanet'ı yagħe ts'én Mackenzie Valley. Xat'ile dé, Ní Ts'én K'aldħer sí INAC ts'ı ?ela ?egħalada xa senūħut'a

EIA BEGÁRÉ ?EGDÁLADA XA ?ERÍHTŁ’ S ?AŁE; YEXALNÍ ?ASÍ BEK’ÁUHENETA

toxa ɂelts’étsédí chu ɂelélt’e, xat’u xadé ɂela ɂasí ɂek’éch’á k’é ɂeghálahena xa suhúlne dé tth’í xat’e.

T’á ɂela ɂeghálada Xasí Dé ɿélk’úyuret’á sí t’at’u súghá hunłdhëن táadí sí Dëne Dełtth’í k’óldé hube tl’as xa?ą sí t’ok’e ts’é kazeldher. Dëne ɂela ɂeghálahena sí ɂasí nanet’ı ɂásts’édí tth’í t’á ɂela ɂeghálahena sí Mackenzie Gas Project. Inuvialuit Game Council ɂela ɂeghálahena t’á ɂasí nánet’ı ɂat’e. Canadian Environmental Assessment Agency chu tth’í Mackenzie Valley Environmental Impact Review Board.

4.9 ?eluhenélyą ?as k’é ɂeghálada chu ɂela ɂeghálada ?así Nanet’ı

T’at’u ɂerihtł’ís k’é dek’érihtł’ís EIA begháré ɂeghálada t’at’u ɂasí ɿélk’éch’á k’é ɂela ɂeghálada xasí xat’u ɂeghálada ts’ı ɂerihtł’ís thela ɂat’e. kú düyü t’ą xat’u ɂela ɂeghálada xadé dënexél, t’at’u Dëne Dełtth’í sí chu yexél ɂeghálahena hurełlı sí t’at’u dënexél t’á ghá nayaheltí sí gháre ɂasí k’é ɂeghálada t’át’e tth’ı t’ohút’e ɂasí ɂela ɂeghálada xasí téssú nánet’ı ghár xat’e. kú dírí ɂeghálada xasí t’á xa suhúlne rajá dé, rarely t’á dëne hubexél ɂasí k’é ɂeghálada xasí tth’ı xats’édí xa?ą t’at’u ɂasí k’é ɂeghálada senúhút’á.

Dírí ɂasí ɿélk’éch’á k’é ɂeghálada xadé t’at’u súghá hunłdhëن sí ghár ɂela ɂeghálahena sí rarely bek’óreja huts’éłlı xa tosa, xat’ı ɂasí huts’éłlı dé dírí sí Canadian Environmental Assessment Yati Theɂa xat’u t’á ɂasí k’áuheneta ɂat’e.

?ERIHTŁ’ÍS K’É 5; T’A ?ASÍ BEGHĄ NOHÚT’E CHU YUNEDHE ?ASÍ ?EDU ?ANAŁNE XASÍ

Dírí EIA begháré ɂeghálada ɂerihtł’ís sí t’at’u ɂasí k’é ɂeghálada xasí environmental impact assessment hułyę sí já nénék’e Mackenzie Valley chu tth’í begħaq nánadé t’á té nezü dëne ts’éhení t’á EIA ɂasí k’e ɂeghálada xat’e. Dírí Dëne Dełtth’í sīhubे tl’as xa?ą sí ɂasí ɂedü ɂanałne xadé begháré ɂeghálada yundhe ts’én ɂasí ɂedü ɂane dé Mackenzie Valley Resource Management yati theɂa sí ghár to xat’ile de ‘EIA ɂeyí ghár ɂasí k’é ɂeghálada xa?ą Mackenzie Valley.

T’á ɂerihtł’ís hurełlı sí EIA begháré ɂeghálada xat’ile dé ɂasí ghá deyáze k’orusha hunłdhëن dé Dëne Dełtth’í hube betł’as ɂasí ɂek’éch’á k’é ɂeghálada sí bets’ánełtí xadé

Executive Director
Mackenzie Valley Environmental Impact
Review Board
PO box 938
Suite 200, 5102 - 50th Ave
Yellowknife, NT X1A 2N7

Xat’ile dé net’ı xadé Dëne Dełtth’í website t’á;
mveirb.nt.ca

beyatié; 867-766-7050
Nánlıų; 1-866-912-3472

ʔERIHTŁ'ÍS GHÁR 6 ; BEGHĀNARÉNT'Á

T'at'ɬ ɬasí bet'á ɬegħálada xasí bet'óre;a sí býúħha
xadé EIA begháré ɬegħálada ɬeriħtł'ís Begħanarét'á.

- Tesu T'át'e tħħi Yatí Nedu T'á xat'ɬ
- EIA chu tħħi MVRMA tħħi CEAA - náīye
yużane dēnlexel ɬegħálada xasì
- T'at'u ɬasí ɬeħk'éch'á Nanet'ɬ xa náīye heħtsi
- Dëne ɬasí K'áúheneta sí Tat'u Súghá Hunlħħen
Táádi
- Harelyu ɬasí Ghá - Nayahelti is Bedágháré xaqqa
súghá
- Deqqaże Shúrlit'e xa ɬasí ɬeħu huchu t'á
ɬeħts'ets'édí
- T'a K'áraħdé Hube Tħas ɬegħálada xaqqa t'á Yek'é
ɬegħalahena EA xa'te
- T'á dëne ɬasí k'áúheneta sí t'έxa tħħi ɬasí nánet'ɬ
ħuts'éħli tosa
- Dëne xat'ɬ ɬasí k'óreħya sí ní k'é ɬáat'í
bek'áúhenet'a ní nánet'ɬ

Mackenzie Valley
Environmental Impact Review Board

Box 938, 5102-50th Avenue
Yellowknife, NT X1A 2N7

Phone: 867-766-7050

Fax: 867-766-7074

E-mail: board@mveirb.nt.ca

mveirb.nt.ca

100% post-consumer fiber